

Eredeti Jatekszin Kiadja a magyar tudos tarsasag. (Original-Schaubühne.) hung. 1. Vernasz. Szomorujatek 5 felv. (Die Bluthochzeit.) hung.

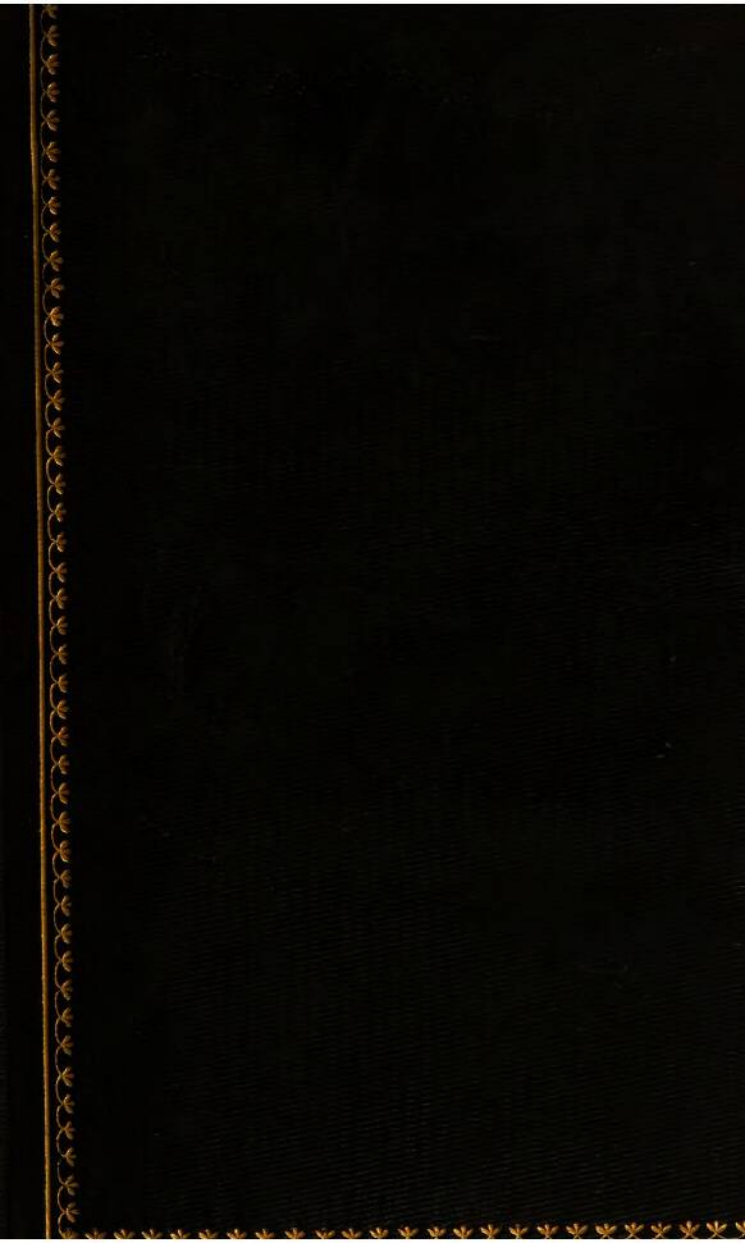
Egyet. ny.
Buda 1834

Signatur: 55706-A.1
Barcode: +Z167487007
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ167487007>
Umfang: Bild 1 - 184

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

KAIS.KÖN.HOF-

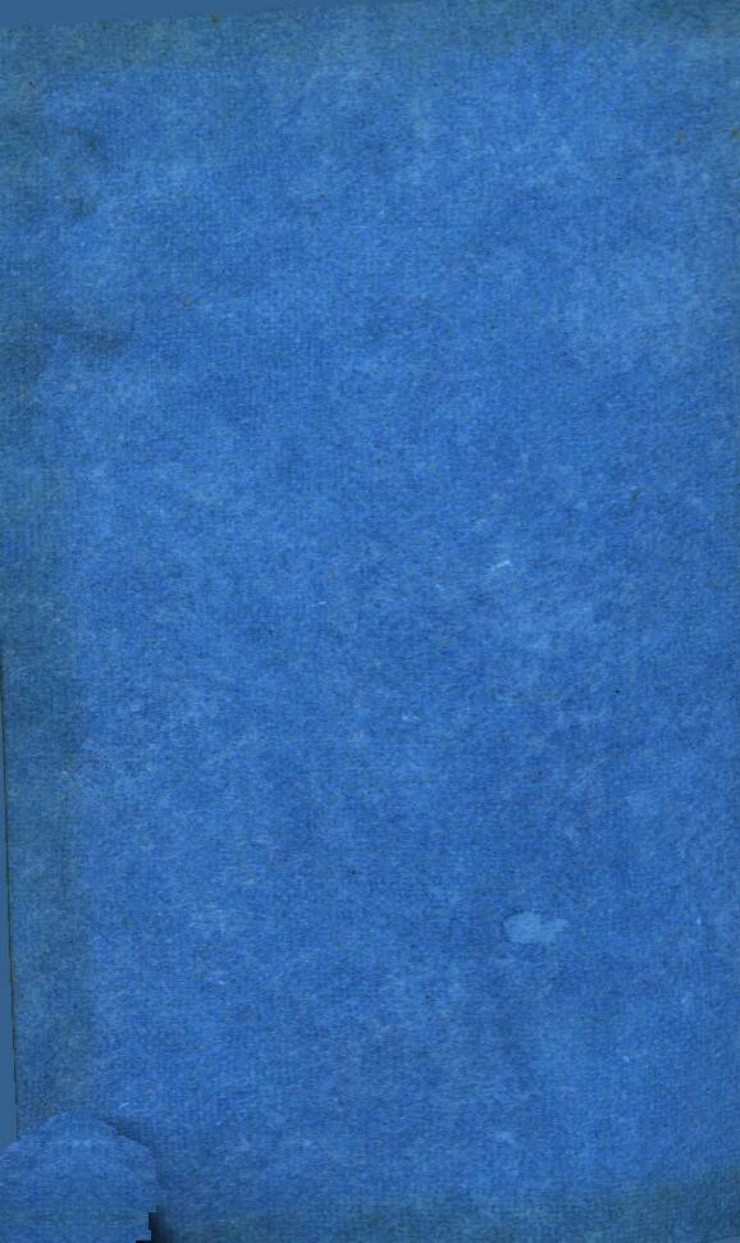

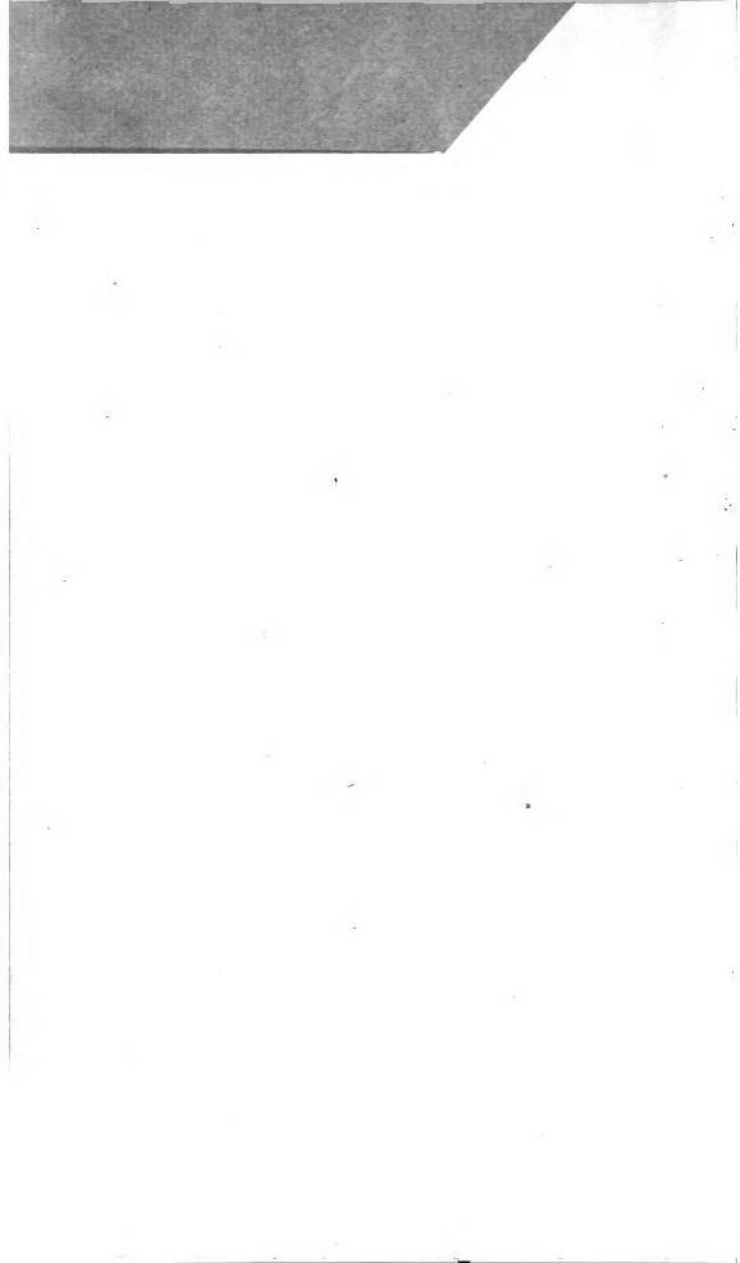
BIBLIOTHEK

55.706-A

Alt-

55706-A.

EREDETI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

ELSŐ KÖTET.

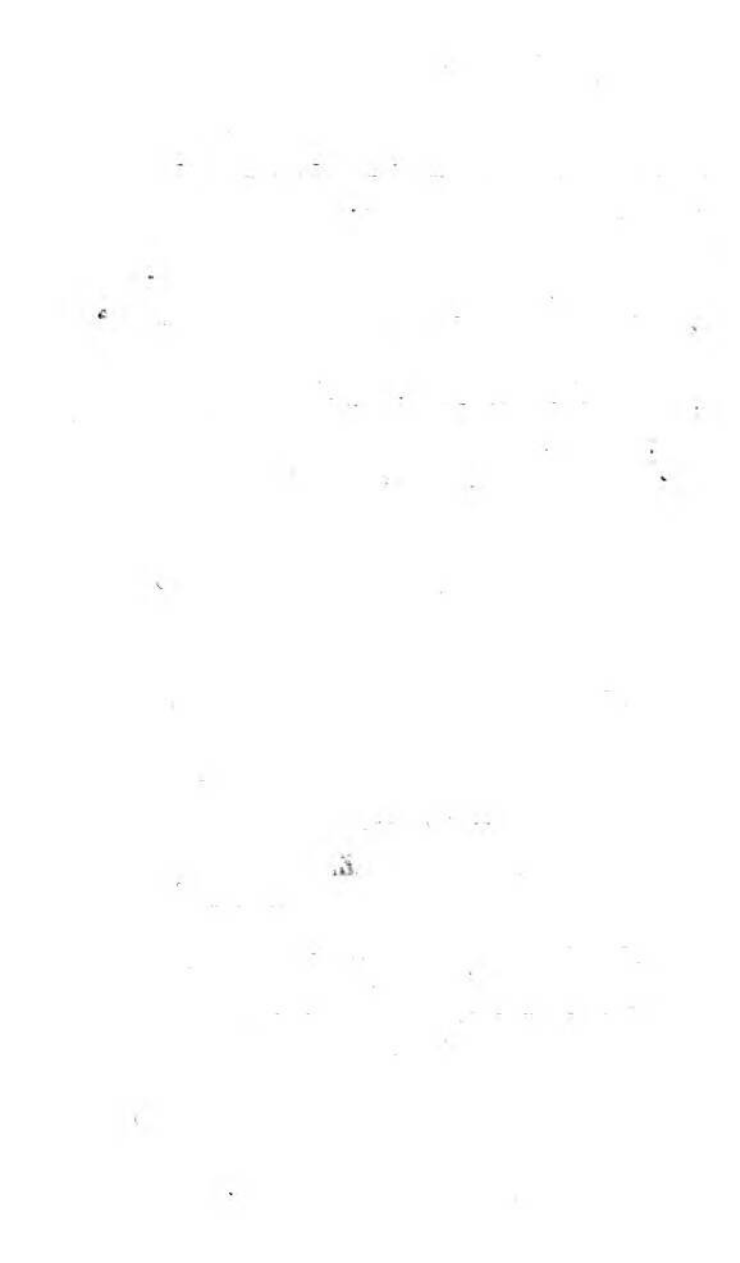
VÉRNÁSZ.

A' magyar tudós társaságtól 1833b. első pályadíjt nyert szomorújáték.

BUDÁN.

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL.

1834.

V É R N Á S Z.

SZOMORÚJÁTEK ÖT FELVONÁSBAN.

IRTA

VÖRÖSMARTY MIHÁL.

BUDÁN.

A' MAGYAR KIRÁLYI EGYETEM' BETŰIVEL.

1834.

S Z E M É L Y E K.

TELEGDI, birtokos úr, a' király' híve.

TANÁR, remete.

KOLTA, egy kis csapat' vezetője, Bethlen' híve.

VID, Kolta' kísérője 's barátja.

BANÓ, kóbor deák.

BRIGITTA, apicza fejedelemasszony.

DORA, özvegy.

LENKE, fogadott leánya.

GERŐ, Telegdi' öreg szolgája.

KUVIK ANDOR, Telegdi' fegyvernőke.

LUCZA, szobaleány Telegdi' házában.

CSELEDEK, SZOLGÁK 's FEGYVERES NÉP.

ELSŐ FELVONÁS.

MEZEI LAK' TÁJA.

REMETE, DORA, LENKE.

REMETE.

Cselédim, én megyek. — Csend van megint
Mindenfelé a' rég zajos hazában.
Gábor letette már a' koronát
'S a' béke' szent galambja, félve bár,
Leszáll körünkbe és tanyát keres.
A' harcz' kemény szolgálja, melly imént
Kártékonyan csaponga, vissza tér
Családihoz 's hajléka' tűzhelyénél
Törvényt, 's nyugalmat kénytelen becsülni.
Őrizzen isten! nincs már annyira
Szükségtek férfi ótalomra; 's engem
Rég várnak bérceim, hol megtanultam,
Elzártan élet' 's indulat' zajától,
Lelkemnek élni, melly az istené,
'S nem e' tetemnek, melly a' föld' pora.
Megáldjon isten! éljetez nyugottan.

D O R A.

Ah istenem! mi félelem lesz az,
Magunknak lenni illy rideg helyen.

L E N K E.

Bizony! mi félünk illy magányosan.

R E M E T E.

Nyugodjatok meg távozásomon,
Nem tart soká; de most már menni kell.

L E N K E.

'S mit hozsz nekem, ha ismét jössz, atya?

R E M E T E.

Mit hozhatok mást, mint csak magamat?
De még is mit kívánnál?

L E N K E.

Egy füvet.

D O R A.

Áhá! te dőre, mit csevegsz megint?

R E M E T E.

'S miféle fű az, mellyet úgy kívánsz?

L E N K E.

Sokan nevezték látatlan fünek,
Mert láthatatlan, a' ki bírja azt;
Bár ő igen jól lát.

R E M E T E.

Milly babonás

Ez a' leány! milly telve van
Haszontalan, rég elkallott regékkel.

De végre is, ha volna 's megszerezném,
Mit vagy teendő láthatlan füveddel ?

LENKE.

Nem mondom el, ba megharagszol érte.

REMETE.

Haragunni nem szokásom ; csak beszélj.

LENKE.

Szeretnék láthatatlan lenni általa.

DORA.

Leány , leány te rosszúl jársz ma még.

REMETE.

Milly elbizottság ! Hát most nem vagy-e
Eléggé láthatatlan ? nem vagy-e
Elég csekély hogy észrevétlenül
Lengj a' világon, annak látható csak,
Ki fenn van, 's minden fűszálat megolvas ?
Mi mind csekélyek, csaknem porszemek
Vagyunk leányom mindnyájan, 's te főkép
Elég kicsin vagy még, hogy fel ne tűnj.
'S telnék be bár bohó kíváнатod,
Alig hiszem, hogy jól élnél vele.

LENKE.

Ma nagy szigorral bánsz atyám velem.
Én olly gonosz, mint véled, nem vagyok.

REMETE.

De dőre vagy, 's az is sok kárt tehet.

LENKE.

Kárt nem, de egy kis zűrzazart okoznék.
De meg kell hallanod, 's aztán ítélj.
Először is nagy tükröt tartanék
'S a' büszke éretlent, 's a' vén hiút,
'S az ostobát, ki tisztre vágy, midőn
Legjobban álmodozná álmait,
Tükörbe nézetném, hogy látva ott
Együgyü képét a' nagy gondolatnál,
Szégyenlené magát. A' haragost
'S dühöst, irígyet szint' így játszanám meg,
Hogy önmagától vissza tántorodnék.
Pénzasztalához ülnék a' fukarnak,
'S midőn legédesb hangját hallaná
A' százezerszer olvasott ezüstnek,
Elhúzogatnám titkon azt, 's zsebébe
Bocsátanám, hogy végre asztalát
Söpörve lelné; 's majd ha kinja közt
Futosna kétségbe esve, pajkosan
Kidönténém zsebét, hogy százfelé
Gördülni látná szép tallérait,
'S halomba kézzel lábbal kotraná.
Erszényt mutatnék a' pazér fiúnak
Ürest, nagyot 's azt hordanám előtte,
Rém, és örökké intő jel gyanánt;
A' részegét lőrével tartanám,
'S kancsó helytt dézsát nyujtanék neki;

Gyáváknak fűzfa kardot metszenék
'S jobb oldalokra kötném azt. Fejébe
Nagy medvecsákot nyomnék a' pörös
'S uralkodó asszonynak, fejkötőt
A' gyáva férjnek, 's lenszösz és guzsalyt.
Leánynak, a' ki tánczra vágyakodnék
Előbb, mint dolgát végzené, czipőit
Elrejténém, és apja' bocskorát
Tenném elébe. Agg Tihany fölött
Viszhang helyett megállnék a' hegyen,
'S ki jó napot kívánna, adjon isten-t
Viszonzanék, 's a' vastag hangokat
Vékonygyal váltanám, hogy majd utóbb
Szitkokkal menne el, 's én szitkait
Kaczajra fordítnám. És végre is,
Mert minden kis csínt el nem mondhatok,
Az éhező szegénynek sült galambot
Repítenék szájába, hogy csak egyszer
A' példaszó betelnék. Jó, pohos
'S nyílt könyveiknél elszúnyadt atyáknak
Fordítva adnám könyvöket kezökbe
'S mulatna majd, ha ébredvén, fonákul
Kintornálnának. 'S így mennék tova
A' nagy világba könnyű gondolattal,
'S ha már megunnám a' kalandozást,
Tréfáimon nevetni vissza jőnék,
'S guzsalyhoz ülnék, mint más jó leány.

R E M E T E.

Ej! ej! leány te csintalanka vagy,
'S ha mást nem is, csevegni módosan tudsz.
De jó leányom még neked magadnak
Vagyon leginkább szükséged tanácsra
'S igazgatásra, nem hogy mást taníts.
Azért, ha már látatlan lenni vágysz,
Tedd azt az által, hogy ne mutogasd
Még őrizetlen ifjuságodat.
Ne tedd magad látványúl útakon,
Hol harczoló, vagy fényes úr megy el,
Kiknek szemében tör van és veszély.
Ne lásd magad fölöttébb tűkreidben!
Hogy el ne bízkodjál. El ne bámulj
Át nyargaló vitézek' fegyverén,
Vagy úri pompán, 's csalfa fényeiknél
A' pilleként ne égj el botorúl.
Ezt tartsd eszedben Lenke, 's majd ha ismét
Megjöttem, egyszer a' hegyekbe viszlek,
Hol Máriának rejtett képe áll.
Ott dolgokat beszélek majd neked,
Miket javadra leszen hallanod.
Most áldjon isten jó asszony, 's te lány,
A' mit beszéltem, jól eszedbe zárd.

L E N K E.

Kalitja leszek jó tanácsaidnak.

De mind hiába, már te méggy, atya.
Foglalj imádságidba engem is.

D O R A.

Kísérjen isten! el ne hagyj sokára.

Remete el.

Jer, jer leány, ne ácsorogj tovább.
Már este is lesz, 's itt az útfelen
Nem jó kiállni hívó jel gyanánt.
Jerünk, ha mondom.

L E N K E.

Ah anyus

Olly szép az este itt.

D O R A.

Az este szép, ha szép
A' házban is, 's ott dolgot is találsz.

L E N K E.

A! mintha hadrobaj közelgene.

D O R A.

Annál sietvébb távozzunk. Jere.

L E N K E.

Csak egy kicsint, csak egy pillantatig.

D O R A.

Nem nem, csak egy szikrát sem; hallod-e?

L E N K E.

Ah nézd, anyus, milly szép magyar had az.

D O R A.

Dicsérd, ha majd nyakadra hajtanak.

LENKE.

Oh nem, hiszen most béke van, 's nem is
Mind olly vad ám az, a' ki katona.
Milly szépen állnak rendben és elől
Az a' vezér, ki ott feltündököl.
Arany virágzik kék sötét ruháján,
Csótára gazdag, mint a' napkelet.
Bizonyyal azt töröktől vette el,
Kinek fejét nagy harczban vágta le.
Könnyen lebeg, mint a' madár, lován,
Lovának minden lépte röppenés;
Valóban az derék egy hős lehet,
'S úgy látszik elbocsátja népeit,
Mert a' keresztút' pontján álla meg.

DORA.

Leány, igen hamar felejtet el,
Mit elmenetkor szólt a' remete,
Kit, mint atyádat illenék becsülnöd.
De ám maradj, én nem leszek veled.

LENKE.

Pillantatig csak jó anyám; hiszen
Már elbocsátta, látod, a' hadat,
'S jó csak kevéssel nyargalvást felénk;
Hadd lassan őt, csak ezt hagyd látnom, aztán
Sokáig engedelmes lány leszek.
Már itt van, már most csak nem szökhetünk el,

Mert azt hihetné, rablónak neveztük
'S méltán haragra gyúlna ellenünk.

D O R A.

Szent isten! itt egy más csapat robog fel.
Ha szembe jönnek, véres ütközet lesz.
A' Krisztus őrizzen, jaj most nekünk.
Szaladj leány, ha kedves életed.

elsiet. Telegdi jő.

L E N K E.

Ah várj anyám, ne hagyj itt magamat.

T E L E G D I.

Eredj leány, eredj anyád után.

*Lenke elsiet, Telegdivel szemközt egy kis csapat jő fegyveresen,
elöttök Kolta.*

Ki népe vagytok, földiim?

K O L T A.

Magunké,
'S Gábor királyé, a' ki lelke van!

T E L E G D I.

Gábor király nincs. Nem tudjátok-e
Hogy már letette a' bitolt nevet.

K O L T A.

Ha tette, rosszúl tette, végi van.
'S bitorlott, nem bitorlott, egy manó!
Csak név legyen 's posztó, ha pénze nincs.
Nos kelhetünk? vagy ön galuska kell?

TELEGDI.

Miattam nyílt az út: de intellek,
Hogy béke van, 's a' kóborlás tilos.

KOLTA.

Mi mennykő! hát a' hold nem kóborol?
'S még a' mi több, az égen 's éjtszaka!

elhalad 's ismét megáll.

Vagy tetszik, vagy nem! a' ki nem szeret,
Jőjön fel a' hegyekbe, 's megtalál.

'S most jobbra, balra! éljen, a' ki mer.

el.

TELEGDI.

Elég kevély vagy éretlen korodhoz!
Illy hangot ad a' hordó, míg üres.
Kár ifjuságaért: okos tanács
'S vessző alatt még emberré lehetne.

embereihez.

Vigyázzatok! betérek egy ke vessé
E' házhoz itt. Tartsátok szemmel őket.

a' katonák elvonulnak. Telegdi közelít a' házhoz.

Valahányszor e' vidéken át megyek
'S szemembe ötlük e' kis tiszta ház,
Úgy tetszik, mintha festve volna csak,
Mintegy beköltve a' komor valóba,
Tanyátokúl, szent béke 's nyugalom!

Dora jó.

De ember lakja 's tündérsége vész.

Dorához.

Ne félj, anyó, nem ellenség vagyok.

Légy olly szives, hozz egy pohár italt.

Dora el.

Szomjan vagyok; bár testem volna csak.

A' gyenge, gyarló test! ki mondja azt,

Hogy telhetetlen? A' gödény torok,

'S a' farkas, a' gyomor, nem laknak-e

Étel - 's itallal jól 's királyilag?

A' lélek' szomja olthatatlan ég!

'S gyümölcse kívánsága' tárgyinak,

Mint fáé, melly a' földben ver gyököt,

De vég sudarával a' felhőkbe vész, —

Nem érik itt, fenn csillagok között

Elérhetetlen ágon csügg alá

Az üdvözület' istenasztalára.

Lenke jő 's egy kupát hoz.

Mit látok? új, és aggból ifju kép,

Tavasvirág a' renyhe tél után;

Ki vagy te, szép leány?

LENKE.

Bocsánatot,

Nagyságos úr! anyám kijőni félt —

TELEGDI.

Anyád, 's te nem?

LENKE.

Nem véték senkinek

'S azt gondolám, nem bánthat, a' ki jó.

TELEGDI át veszi a' kupát.

Ne vesztegesd szép bízodalmadat:

Sok szenvedett már, a' ki büntelen.
'S nem tudni mindenkor, ki jó, ki nem?
iszik 's a' kupát vissza adja.

Köszönöm, leánykám, a' jó hűs italt.

Dora félve jő.

Jó asszony, légy nyugott. Már távozom,
'S tőlem 's hadamtól nincs, mit tartanod.

D O R A.

Ah jó uram, megengedj, rossz szememnek,
Hogy rád nem ismerék. Rossz a' világ,
Kivált időnkben. 'S itt magányosan
Szegény-fehérnép méltán félhetünk.

T E L E G D I.

'S ismertek engem?

D O R A.

Oh az volna szép,
Ha pártfogónkat elfelejtenők.
Hányszor nem áldánk téged 's népedet,
Hogy a' vidéket ótta kardotok,
Midőn körül vad háború rabolt.

T E L E G D I.

Ha öntudatlan ennyi jót tevék,
Most tudva már, kik lakják e' helyet,
Kétszerzem gondomat. Ne féljeteK.
Míg a' vidéket nyugtan nem tudom,
Közel tanyázok és még látni foglak.

D O R A.

Az ég' kegyelme áldjon értte meg.

T E L E G D I félre.

Mi van még a' mit kéne mondanom,

Hogy nem bírok távozni? Lenkéhez

Melly italt

Adál, leánykám, jó és kellemes,

Csak egy hibája, hogy szomjat nem olt.

Magában.

Félek, hogy ollyat ittam, a' minek

Nem a' pohárban voltak csepjei:

Szememmel ittam 's lelkemig hatott.

Lenkéhez.

Hogy hínak, szép leányom?

D O R A.

Ah szegény lány,

Hogy elpirúlt. No Lenke, szólj leány!

Pedig mi bátor, más ha kérdezi. —

Lenkének híják őt, kegyelmes úr.

T E L E G D I Lenkéhez.

Az ég neveljen olly erkölcsüvé,

A' millyen szépnek alkotott kegye.

Meglátlak nem sokára és gyakortább,

Ha erre hoznak dolgaim.

D O R A.

Szerencse

Hozzon minél előbb, jóságos úr!

TELEGDI menve.

Az alkotóra, a' ki szívbe lát!
Egy asszony élt csak, a' ki érdekelt,
'S az újra élni látszik e' leányban,
A' kit vagy bírni kell, vagy látni sem.
Eltávozom; de úgy hogy vissza térjek.

el.

D O R A.

Milly szíves, áldott úri ember ez,
Csak olyan bús ne volna. — Nos leány,
Te tán a' fűvet olvasod, hogy úgy
Elandalodva 's szemlesütve állsz?
Jer, láss a' konyhához. Banó deák
Ígérkezett, hogy eljön éjszakára

L E N K E.

Anyám!

D O R A.

Mi baj?

L E N K E.

Ez volt a' vár' ura?

D O R A.

Természetes, hogy ő is vár' ura,
De mellyiké, azt még te nem tudod.

L E N K E.

Remete atyánkkal voltam rég, igen rég
'S egy vár alatt menénk, melly egyedül
Állt a' vidéken csendes tó felett.

Úgy látszék messziről, mint egy komor,
Parancsolásra termett büszke úr.
Ahogy közel jutánk, elrettenék
Magas falától, vas kapútól
'S szédülve néztem tornya' kúpfejére,
Hol a' csikorgó szélvitorla ing.
Felbátorodtam majd 's futosva szedtem
A' kék virágot pázsitos tövében.
Benéztem aztán egy szűk ablakon;
De oh anyám, mit kelle hallanom,
A' vár sohajtott —

D O R A.

Mit beszélsz! Bizony

Még engem is megrémít. Hagyd el e'
Bohó beszédet. A' vár nem sohajt,
Hisz' annak lelke és tudője nincs.

L E N K E.

Atyám is azt mondá, a' remete,
Hogy az csak a' szél' lebbenése volt.
De én hallám 's ha vissza gondolom,
Megborzadok; mert a' vár úgy sohajtott,
Mint a' beteg sohajt, vagy a' kit bánat ér.

D O R A.

Hogy is ne! Jer be. Jobb bizony, ha addig
Imádkozol 's e' furcsaságokat
Elmédből elvered —

LENKE.

Jerünk, anyám.

félre.

Ha egyszer még e' jó úr eljövend,
 Megkérdem őt, melly várban tart lakást.
 Ha illy sohajtás ott is hallható,
 Belé nem mennék minden kincsekért.

el.

VÁR.

TELEGDÍ. UTÓBB GERŐ.

TELEGDÍ.

Tizenhat éve, hogy még nőm vala
 'S két új szülött, gyengéded ikreim,
 Tizenhat éve, hogy nincs gyermekem,
 Hogy nőm kihalt. 'S örültem balgatag
 Első dühömben elveszítni őket;
 De boldog nem vagyok. Nincs örökös,
 Ki e' sok őstől rám maradt nevet,
 A' puszta házban most csak magamét,
 A' késő századokra át vigye.
 'S ép férfi korban mindennel bírok,
 Csak házi üdvöt még nem ösmerék;
 De ösmerek fanyar kint a' helyett

'S megbánhatatlan bűnnek súlya nyom.
Elég! elég! Hé vén Gerő 's te itt?

GERŐ.

Uram, megengedj; hívatál.

TELEGDI.

Igen.

Jer elé családom' krónikája te,
Te czímeretlen régi oklevél.
Te nem ragyogsz, mint Mátyás' könyvei
Gyöngyös kapocscsal, bársonyos fődéllel;
Nem olly vagy, mint a' mellyből mérgesen
A' rókatorkos 's rőt öves papok
Egymásra czáfot, 's kárhozást idéznek.
Te olvasatlan koptál meg, csupán
A' kor miatt; de nincs hizelkedés,
'S haszontalanság nincsen irva benned,
Tapasztalásból tudsz és csak valót,
Csak ollyat, a' mi szükség. Szólj:

GERŐ.

Uram!

Még nem tudom, mit kívánsz agg hivedtől,
És mit jelentsen e' nagy felhívás.
De félek tőle, mert mit én tudok,
Több bús van abban, mint örvendetes.

TELEGDI.

Nem mondtam? oh te hű emlékezet vagy.
Igen tehát, szólj, hányad éve most,

Hogy a' gyűlölt fajt, mellyet idegen
Oltott hibátlan vérem' törzsökébe,
Át engedém a' sors' kockáinak,
Hogy szégyenében, 's búban ifju nőm
Utánok halt?

GERŐ.

Ah kíméld magadat.
Minek beszéljek lélekháborítót?
Legjobb feledve, a' mi múlt, ha bús.

TELEGDI.

Feledve, mondod? Nem, nem! Lásd öreg,
Én egy sok éves álmod álmodom,
'S mindig csak azt; melly válhatatlanúl
Kísér utaimban, 's mint árny est felé,
Nem fogy, de nő delemnek szálltakor,
Mig végre óriássá változik,
'S az álmodóval elmerül az éjbe.
Nem, ilyen álmodot sírba nem viszek.
Letépem egyszer bűvös fátyolát,
Eszemből mindent, a' mi nem valóság,
Kiirtok egy csapással, Szólj öreg,
Ösmerted nemzetségemet?

GERŐ.

Mióta

Eszemet tudom, csak őket ismerém.
Nagy atyádnál serdülék fel ifjuvá;
Atyádat, 's három hős testvéreit

Első csatába én kísértem el,
És téged e' kezek hordoztanak,
Mint kisdedet.

TELEGDI.

Szerencse nem vala
Osztályok e' földön: korán veszének
Kül 's bel hadaktól háborús hazában!
De volt - e köztök, szólj, csak egy faj is
Nem tiszta származat, 's Telegdi-vér?

GERŐ.

Szelídek voltak anyjaik 's szívökben
Az erkölcs harmat, melly virágra szállt
'S csak tiszta napsugárral párosúl.

TELEGDI.

'S üdvömrre mondom! ollyak voltak ők,
Ollyaknak kelle lenniök, ha hit van.
De én, de én! koresoknak atyja lettem,
Gyermektelen, mert őket elvetém
'S anyjok miatt! pedig mi szép vala,
Királyilag szép! Őtet ünnepen
Tevé ki a' természet nézetül.
Oltárra tettem volna, és imádnák,
Vadak közé, 's haragjok meglohadna,
Halálos ellenségek, látva őt,
Megbékülnének lába' zsámolyánál.
És még is hűtelen! — Hogyan szerettem őt!
Nem esküvel fogadtam őt szeretni,

De bennem minden érzet 's gondolat,
Minden remény, és vágy, és képzelet
Egy összefoglalt nagy 's szent eskü volt,
Csak lelkem- 's istenemnek hallható.
'S nem büszkeségből mondtam őt enyémnek,
Mint drágamíves legbecsesb követ,
Arany hitembe foglalám be képét,
És még is hitszegő! — Nem így van - e?
Nem volt - e ő szép háznak gyermeke?

GERŐ.

Szépségre szép, 's birtokra dús vala,
Nagy messze földön pártalan szerencse.
De téged is, még ifjan hőst, hogy arra
Méltóvá lennél, sorsod jegyze ki.

TELEGDI.

Nem úgy, öreg! szüléink rendelék,
Míg éltenek, még kis korunkban úgy;
'S én mint halász, ki hálót halra vet,
'S helyette kincset húz ki, bámulám
A' szép jegyesben a' nem várt szerencsét,
'S bálványozója lettem, nem gyanítva,
Milly nagy csapás lesz egykor vesztenem.
De ez csak kezdet; egy név zeng örökké
Lelkemben vissza, mellyel búvölők
Leköthetnének holdat, csillagot,
Melly átokúl a' napfényt elborítná,
Ha mind az üdvösséget, mellyet ölt,

'S a' kárhozatnak, mellyet szerze, súlyát
Együtt gondolnák, mint én gondolom,
'S úgy érzének mint érzem —

GERŐ.

Oh uram!

TELEGDI.

Közelb, közelb! ki volt az a' ki engem,
Egemnek angyalát, szivetlenül
Leránta en magamnak ördögül,
Ki édenemből poklot alkotott?
Nézz hátra agg fejedben, vén Gerő,
Emlékezetednek vond meg húrjait
'S nevezd meg őt nekem!

GERŐ.

Tanár.

TELEGDI.

Tanár!

Én és Tanár szerettük a' leányt.
De nem hívém, hogy aljas névtelen,
Szűk birtokú a' dúsnál jobb lehet
És kedvesebb az ifju lány' szemében.
Délczeg legény volt, 's vissza léptekor
A' bú királyként székelte homlokán,
Kevély lemondás udvarolva azt.
De veszte; 's én, ha boldog nem valék,
Olly szerfölkött csak en magamnak érző,
Sajnáltam volna őt; én balgatag!

Őt, a' ki engem messze számkivetve
 Rideg malommá tett a' -bú' patakján,
 Holott magamnak örlök bánatot,
 'S belsőm' zajától fölrettenve, az
 Éjféli házként rém, 's iszony vagyok.
 Vagy nem vetém - e én a' két kicsint,
 Első szülöttit nőmnek, rengetegbe,
 Gyanú' kigyója marván keblemet,
 Éhség - 's vadaknak martalékiúl?

GERŐ.

Ne kínozd érte lelked', jó uram.
 Megbántad azt már és megbűnhödél,
 Bár néma búdat más nem érthető.

TELEGDI.

Oh azt ne mondjad. Minden tetteim közt
 Ezt legkevesebbé bánom, és soha
 Megbánni nem fogom. — Velem valál,
 Hogy a' pogány' kezéből megszökénk,
 (Hová egy bal harez juttatott, korán
 Eltiltva tőlem hölgyem' karjait).
 Együtt jövének bujdosva 's mindenütt
 Fülembé zúgott a' hír: „jó Telegdi
 Elhagyta ifju nőjét 's harczba ment,
 Azonban otthonn más ölel helyette:
 Várán, 's nejen Tanár bitorkodik.“
 Nem volt-e ez lesujtó hír nekem?
 Pusztákra tértem, hogy ne halljam a' hírt;

De zenge az, mint mennydörgő ítélet;
Gyanúm, a' százfejű szörny, felkele
És ostromozta lassuságomat.
Repültem 's honn valék. És jaj Tanár,
Neked, ha ott találalak! Haragom'
Minden dühével téged rontlak el;
De csendes volt a' ház és ünnepi,
Mint mellyben ember jött világra, 's én,
Atyjok, 's nem atyjok, álltam, mint küszöb,
Sem künn, sem benn; érzelmem tőr vala,
Két élű tőr, és Aetna' lángjai.
Látám a' rajt: tükörben sem hasonlóbb,
Mint itt, magához: mind Tanár vala.
Tanár kacintott rám koromszemeikből;
Feketék valának mint az éj 's övéi.
Szemeikben hoztak bűnvallást magokkal.
'S mosolygásokban szája' gúnya volt.
Nem, illy fajokra nincs szükség! ezekből
Lesz a' hazug 's a' kém, a' hitszegő;
Az éji tolvaj innen származik;
A' rágalommal és orozva gyilkos;
Illyen beoltott korcs árulja el
A' jó barátot, és a' szent hazát;
Melly harmad ízén már haramja lesz
'S a' földet bűnösökkel rakja meg.
És mégis, a' mit tettem, bűn vala,
Irtózatos bűn, 's annál súlyosabb

Hogy nem kívánom csak megbánni is.
De a' dologra most. Öreg te voltál,
Ki át vevéd a' korcs ikert, 's azóta
Nem vágytam tudni sorsokat. Feledni
Reméltem azt sok évi hallgatással.
De élt az emlék irthatatlanúl.
Majd a' vadak, majd éhség' körme közt
Sorvadtan, elhagyatva, véresen
Találták őket éber álmaim,
Majd mentve hittem őket, 's képeik
Előttem álltak serdült ifjulang
'S látszottak számot kérni anyjokért.
Hányszor 's mi tarka képben látom őket!
'S ez álmaim gyötrőbbek a' valónál.
Azért öreg, beszélj el a' mi történt,
Mint ősz hajadhoz illik, hímezetlen:
Hová levének ők?

GERŐ.

Jó isten tudja azt!
De halljad, a' mit én tudok felőlök.
Midőn nagy esküvel reám kötéd
Az ikreket kitenni rengetegbe,
Anyjok körül szúnyadva leltem őket.
Nem mondom el, mint érze a' szülő.
Sejté a' végzést 's kínja' tengerében
El volt merülve mint a' tört hajó.
Majd hogy föleszmélt, egy arany szívet,

Melly mint ereklye, anyjáról maradt rá,
Vön el nyakáról, 's mondá: osztanám el
A' két szülött közt a' kis ércz szivet,
'S függeszteném nyakokba emlékül.
Még kért, midőn már keble megszakadt.

TELEGDI.

Tovább, tovább!

GERŐ.

Vevém a' kis szivet.

Megengedj, rá könnyűim hulltanak,
És ingadoztam. Ám anyjok nem élt már,
'S parancsod sürgetett. Felosztva lőn
A' szűk örök, csak félszív, 's ércz az is,
A' melly jutott; de játsztanak vele
Az ébredők. 'S én mint megeskétel,
Vadonba veszni vittem őket el.

TELEGDI.

'S mit gondolsz, élnek, vagy meghaltak ott?
Azóta nem hallád-e híröket.

GERŐ.

Elmondom híven a' mint volt uram;
'S már sokszor készülék, de hallgatásod'
Komoly hatalma kötve tartá eddig.
Mélyen behatván, egy kis térközön
Letettem a' bús terhet. Rémesen
Suhogtak rám az erdő' tölgyei,
Fejemre láttam dőlni lombjokat.

És mintha meglepetném bűnömön,
Ijedve álltam 's ajkam reszketett.
Majd megfuték. Csak így jöhettek el,
Mert szívem folyvást vissza húz vala.
De hogy megálltam a' vég fák alatt,
Tűnődni kezdék. Vontan hallgatám
A' bús vadonnak néma suttogását,
És gyermeksírást tetszék hallanom.
Minden madárban, melly elő talált,
Gyilkost gyaníték, minden kis neszen
Halálnyögést 's már észrevétlenül
Úton valék, de későn érkezém.
A' két gyerek nem volt a' térközön,
Bár semmi vérnyom nem mutatkozott.

TELEGDI.

Ha élnek ők! Egy büntéttel szegényebb
De gondnyomottabb, nyugott nem vagyok.
Azóta semmi híred rólok?

GERŐ.

Nincs uram;
Minden nyomozásom hasztalan maradt.

TELEGDI *gondolkodva.*

'S ha mégis élnek, ott nem haltanak!
Félig szerencse, félig bűn. Egészen
Használhatott; de így még megzavar.
Azonban éljenek 's bár boldogúl,
De engem átok érjen 's kárhozat

Ha hajlom őket gyermekül fogadni.
Omoljanak le házam' sarkai,
Ha itt tanyát és enyhelyet találnak;
Csak itt ne, máshol a' világon mindenütt.
'S most hagyj magamra jó öreg, vagy inkább
Készíts uradnak ünneplőbb ruhát.
Rendeld csinosbbá özvegy házamat;
Mert meglehet, hogy vendég érkezik,
Váratlan bár de kedves, úgy hiszem.

GERŐ mentében.

Jó isten adja, a' mit rég ohajtok.
Kezemben hordám még mint gyermeket,
Megérjem hogy megaggjon itt velem,
Hogy elpusztuljon a' Telegdi ház?
Ép férfi még, de barna fűrti közt
Már látni itt ott intő szálakat
'S a' dér után a' tél nem messze van.

TELEGDI.

'S te mégis itt öreg, mien tünődöl?

GERŐ.

Imádkozám éretted jó Uram;
De már megyek.

TELEGDI.

Légy nyugott, mindeneknek
Jó vége lesz, ha isten úgy akarja.

GERŐ.

Akarja bár úgy, mint javadra van. el.

TELEGD I.

Eljegyzem őt, nőmmé kell lennie!
Még most, ma mindjárt. Búsan, vagy vigan
Gyönyör - vagy únalomban egyaránt,
Lejár az élet, e' csekély örök.
Én elmerültem mint a' telt vödör,
De feljövök most újra 's megtekintem
Mint áll körüllem a' derű' világa.
Nem gazdag ő, de annál jobb lehet,
Nem főnemű, 's így büszke nem leend;
Még ifju, 's így nincs megromolva szíve:
Mint gyenge repkény kerti fára nő,
Úgy fog tapadva házam' törzsökéhez
Felnőni hozzám boldogságomúl,
Úgy fog kinőni aljas helyzetéből
A' tőhöz híven, melly erőt ada
És fényt 's nem izlett birtokot neki.
Egy fő hibája van, hogy szép igen,
Szebb mint erénnyel tán megférhető;
'S ha olly sötét nem volna kék szeme,
Hajának fürti olyan feketék,
Azt mondanám, ő, a' hitetlen, az.
De mit tünődöm? ő vagy senki nőm!
Szép hölgy vivé el tőlem üdvömet,
Szép hölgy' kezéből kérem vissza azt.
'S asszony' szerelme menny, pokol lehet,
Poklát izeltem, most tán mennye vár.

el.

L U C Z A jő egy seprűvel 's megáll.

Krisztusom! micsoda pókháló fészek ez! Ha sokáig így maradna, még kötelet lehetne belőle gyártani. — De így van az! tizenhat éve, mondják, hogy asszony nem volt benne. Ez már csak szörnyűség. Aztán mégis annyi a' nőtelen ember! pedig mit tudnak azok a' férfiak asszonyszemély nélkül? Legfőbb egymásnak nyakát szegni, hogy utójjára majd minden férfinak, Isten bocsá! három feleség jut. 'S már most hol kezdjem el? Bizony még fenn akadok valahol, mint az éhen haló gőzű.

K U V I K jő 's megáll.

Csak szép egy darab leány ez a' Lucza! Akárki mit beszél, jól gondolta isten ő fel-sége, hogy asszonyt teremtett, ha mindjárt a' férfi' bordáinak egy kis fogyatkozásával is; mert különben hogy' állna ez az én Luczám most itt olly tenyeres talpasan, mint-ha csak czöveknek állították volna. 'S azt mondják a' Kuvik nemzetségről, hogy az felyvást férfiak és asszonyok által tartotta fenn magát, úgy szaporodott el széles e' világon. 'S én úgy hiszem, igen keresztényül és kuvikúl fogok cselekedni, ha most rá ijesztek, az az ha hirtelen megragadom,

's a' csókot, mellyet egyszer álmomban ígért,
most megveszem rajta.

LUCZA, észre veszi 's neki fordul a' seprűvel.

Ide ne jőj, ha azt a' két hollónak való
szemedet kedveled. Nincs egyéb dolgod,
mint a' szegény fehér népet ijeszgetni?

KUVIK.

Hát neked nincs egyéb dolgod, mint
szüntelen rólam gondolkodni, a' helyett hogy
a' seprűhöz látnál?

LUCZA.

Majd hozzá látok, ha azt a' bozontos
fejedet megsímogatom vele.

KUVIK.

Miért haragszol rám Lucza?

LUCZA.

Azért hogy multkor is megkergettél a'
kútnál.

KUVIK.

Igen, de te akkor nyakon öntél, 's
aztán elszaladtál.

LUCZA.

Hát tegnap előtt nem értetted hozzám
azt a' ferde szádat?

KUVIK.

Igen, mert meg akartalak csókolni, de
te sikoltottál.

L U C Z A.

Aztán a' karomat is megszorítottad, hogy még most is kék a' helye.

K U V I K.

Látod Lucza az mind szeretetből történt.

L U C Z A.

Hogy ne! a' szegény ember is szeretetből szorította agyon csikaját.

K U V I K.

Oh gyöngyöm! micsoda szép dolgokat tudsz te! szeress engem' Lucza.

L U C Z A.

Ha csak az a' bajod!

K U V I K.

Nem hittem volna, hogy olly könnyen áll nálad a' szerelem.

L U C Z A.

Mint a' köhentes. De most eredj; mert mindjárt feléd fordítom ezt a' seprűnyelet.

K U V I K.

Lucza!

L U C Z A.

Eredj, mondom.

K U V I K.

Lucza, tudod miért tisztogatunk mi ma?

L U C Z A.

Miért? hát hogy minden tiszta legyen.

K U V I K.

Az épen annyit tesz, mintha mondanád :
azért csiszomázod fel magadat, hogy csinos
légy, 's nem azért hogy nekem tessél.

L U C Z A.

O te czirmos!

K U V I K.

No jól van! ha épen mit sem akarsz
tudni; isten velünk.

L U C Z A.

Kuvik te!

K U V I K.

Mikor az ember tizenhat esztendeig szo-
morkodik, pókhálóval aggatja be ablaka-
it, 's azután egyszerre tisztogattat! nem
mindennapi dolog az.

L U C Z A.

Igaz! a' mi tizenhat esztendőben egyszer
esik, az nem mindennapi dolog.

K U V I K magában.

Hogy ez a' leány épen nem kíváncsi.

L U C Z A.

Hanem te Kuvik!

K U V I K.

No's!

L U C Z A.

Még is miért kell nekünk most minden szobát feltisztogatni, a' képeket leporozni, 's az apródoknak a' fegyvereket kifényesíteni?

K U V I K.

Aha! — Én hiszen tudom a' mit tudok. De nem is csoda, kölyök korom óta a' háznál növekedtem.

L U C Z A.

Édes Kuvikom!

K U V I K.

Én urunknak első feleségét is láttam.

L U C Z A.

Hát második is lesz? ugyan te Kuvik —

K U V I K.

Szent Bornemisza! mit nem tudok én, ha szólni akarnék. Én a' lakodalmon is ott voltam.

L U C Z A.

Kedves aranyos Kuvikom. —

K U V I K.

Én a' temetést is láttam —

L U C Z A.

Istenem! hát temetés is volt?

K U V I K.

'S ha ember azt tudhatná, a' mit én megérttem —

L U C Z A nyugtalanúl.

Hallod-e Kuvik?

K U V I K hozzá fordúlva.

De hát mi bajod? hiszen te mit sem akarsz tudni.

L U C Z A.

Mentsen isten olyan szerencsétlenségtől! én mindent, de mindent akarok tudni és hallani; mindent a' mi csak kigondolható, érted-e Kuvik? mindent, mindent!

K U V I K.

Ohó! te engem ki akarnál nyomni mint a' naspolyát, hogy azután elvess. Nem úgy verik a' czigányt!

L U C Z A.

Kuvik te! inkább azután meg is csókolak.

K U V I K.

Már az egészen más. Hát mi a' kívánságod?

L U C Z A.

Hát Kuvik, szép volt-e az első asszony-ság? mikor halt meg? miért nem házasodik urunk? mért olyan mogorva? 's miért kell nekünk most takarítani?

K U V I K.

Egy, kettő, három, négy, öt! Hallod Lucza, ezt csak valódi szívre ható öt ölelésért lehet megfejtteni.

L U C Z A.

Isten neki! ölelj meg egy kicsint, de azután beszélj. Össze ölelkeznek.

K U V I K.

Oh kincsem!

L U C Z A.

Oh angyalom! — Ne nézz hát mint a sült hal; beszélj már egyszer.

K U V I K.

Szinte szédülők örömemben. — Hát látod, édes Luczám, Urunknak régen, igen régen egy igen, igen szép felesége volt, kivel csak két hónapig élt, azután harczba ment a törökre; de megfogták.

L U C Z A.

Krisztusom! a' szép fiatal asszonyság bizonyosan meg halt buvában.

K U V I K.

Dehogy! Azt gondolod olly könnyen áll asszonynak a' halál? Egy kísértet jára fel hozzá a' föld alatt remete ruhában.

L U C Z A.

Kísértet! — Kuvik én elszaladok innen.

K U V I K.

És az a' kísértet régi szeretője volt.

G E R Ő szolgákkal jő.

Hát csürhe nép, ti mit csevegték itt?
 Nincsen dolog, vagy már jól laktatok?
 'S nekem törődött aggnak kell-e hogy
 Munkára intselek? Lóduljatok!
 Ti ketten dárdát, vértet, 's kardhüvelyt
 Csiszoljatok ki tisztán fényesen,
 Hogy tündököljön a' nagy ház' falán.
 Ti nyissatok ki ajtót, ablakot,
 Porozzatok ki mindent gondosan;
 A' képterembe menjete ti ketten,
 Vigyázzatok hogy a' nagy képszóbornál,
 Melly ős Telegdit ábráz, ostobául
 Paraszt kezekkel orrot, és fület
 Ne sértsetek, 's a' tisztos képeket
 Agyon ne verjétek, ti gyilkosok.
 Siessetek; mert sarkatokra gyujtok.

szolgák el.

L U C Z A.

Hát Gerő bácsi én is oda menjek?

G E R Ő.

Hová te czinke? férfiak közé?
 Épen bizony! nyihogni 's dúlakodni?

Milly rossz, romolt fajnép e' mostani,
Ha férfi 's nő együtt van. Jőj velem,
Vagy inkább menj elől a' bal szobába,
Míg én ezekkel itt rendelkezem.

L U C Z A.

Igen, de én félek ám ott magam.

G E R Ő.

Te félsz boszorkány?

L U C Z A.

Ugyám! de én nem vagyok boszorkány.

F E R Ő.

Majd az leszesz, ha isten úgy akarja,
Hogy férjtelen megvénülj. Menj ha mondom,
Tüstént ott termek én is.

L U C Z A.

Ha mindjárt nem jön, én sikoltok ám. el.

G E R Ő.

Milly sok beszéd ez egy leányban is,
Hát még ha több lesz; ám csak jójenek.
Hadd éljen ismét e' halotti ház.
Rég vártam e' napot, 's milly örömem
Hogy végre itt van. Jó uram hiszi,
Hogy a' mit most teend, én nem tudom.
De rég kilestem én már útait,
És a' leánynak titkon megsugám,
Mi vár reá, ha meg tud tetszeni.
Bocsássa isten! jó szüből tevém.

L U C Z A belől.

Gerő bácsi!

G E R Ö.

Megyek, megyek, te sárkány, ne kiálts.
cl.

MÁSODIK FELVONÁS.

MEZEI LAK.

L E N K E varr, B A N Ó egy időig hallgatva néz rá.

B A N Ó.

Leány!

L E N K E.

Deák!

B A N Ó.

Te másszor engem bátyádnak nevezted.

L E N K E.

'S te másszor engem húgodnak nevezted!
'S mi több még szépnek 's kellemesnek is.

B A N Ó.

Te most is az vagy, csak hogy rossz nagyon.

LENKE.

Magamnak volnék rossz, 's ha az vagyok,
Még most szabad, még most enyém vagyok.

BANÓ.

Mi finomúl, mi szépen! úgy de Lenke
Te egy vitézzel kezdesz mulatozni,
Ki téged titkon meg-meglátogat.

LENKE.

No 's?

BANÓ.

Oh bölcs Cicero! 's ez nem elég?

LENKE.

Csehül beszélsz?

BANÓ.

Nagyobb vád kell-e még,
Mint, hogy sziveddel játszol 's nem tudod
Kinek zsebébe hányod el, holott
Rossz pénz gyanánt fog árván pengeni,
Midőn van a' ki azt aranyba zárná.

LENKE.

Ha tudniillik volna is neki.

BANÓ.

Való hogy nincs, az isten látja azt,
De —

LENKE

Semmi dék! nincs még más panaszkod?

BANÓ.

Te így beszélsz? ki most, ki hát vele!
Elmondom, a' mit bűn elfojtanom,
Kárára lelkednek, 's nagy kínomúl;
Te rossz uton vagy, lány!

LENKE.

Hogy értsem azt?

BANÓ.

Oh Herkules! még ő hogy értse ezt?
Hát azt mint érted, hogy kemény a' kő,
Hogy tűz a' tűz, 's a' sapka nem süveg,
Hanem csak épen sapka —

LENKE folytatva.

A' bohó

Nem bölcs, hanem csak épen olly bohó
Mint most te vagy, 's voltál is és maradsz.

BANÓ.

Nagy Jupiter! — 's te csúfolodol is?

LENKE varrását letéve.

No lá, még ő haragszik! nem vagy - e
Te egy valódi megrögzött pogány?
Ha más keresztény lélek esküszik,
Vagy szitkozódik, érti minden ember.
De millyen ádáz dolgokat beszélsz te,
Töröktatárúl, 's isten tudja hogy!
És mégis én vagyok rossz? Könyveket
Jámbor vasárnap olvas, a' ki tud,

'S azt sem sokat, csak épen dél után,
Ha rossz idő van, 's szent szűz Margita!
Te minden istenadta nap csak könyveket bús,
A' szent, dologra szánt napon henyélve
Csak a' betűkre bámulsz, és belőlök
Kiolvasod, mit régen tán örökre
Minden jó lélek elfelejte már.
Úgy! úgy! kinyithatsz száj, szemet, fület:
Van a' mit bámulj; én csak egy szegény
Hitvány leány vagyok; 's a' mennyi kell
Imádkozom vasárnap 's reggel, este,
De nappal varrok, főzök, dolgozom;
Addig te nem tudnál - e tenni jót?
És most ki a' rossz? én - e vagy te? szólj.

BANÓ.

Békülj meg Lenke, én ma bús vagyok,
Azért beszéltem úgy.

LENKE.

Hát hallgatok.

BANÓ.

Nem, nem, beszélj csak; az nekem gyönyör;
Szidj, és pirongass, csak hogy halljalak.

LENKE.

Nevetnem kell! Hát illy hamar kifogysz,
Mint a' dudából a' sok czifra hang?
Mellyet ha senki nem fú, végtire

Megnyekkenik. Csak szólj, ha kezdted; én Elhallgatom, bár melly bohót beszélsz.

BANÓ.

Beszélj egyébről Lenke. Ez csipős volt,
És fojtós mint a' vaczkor. Szólj szivedből.
Olly kedvesen tudál te egykoron
Csevegni semmiről. Való hogy az
Régecske volt, talán már éve is múlt.
'S még akkor nem valál illy szép magas,
Nem illyen karcsu teljes; szemeid
Nem villogattak, mint most olly tüzet;
'S halvány világát ifju arczaidnak
Pezsgő pirosság nem zavarta még.
Kisebb valál 's jobb, bár illy szép nem is.
Te most felette szép vagy ám, leány,
Szép és virító, mint egy kis bokor,
Mellyen vad rózsza nyílik hajnalon. —
'S te engem Lenke, látom, nem szeretsz.

LENKE nem ügyelve.

Ma szép idő van, a' hol nincs hideg.

BANÓ.

Hát így felelsz nekem?

LENKE.

Mi furcsaság az!
Elmúlt hidegnek nem kell bunda többé,
És mégis a' paraszt, ha nyár van is,
Bundában jár. Örömmel a' szegény juh

Levetné hátáról a' gyapjakat ;
De a' pimasz pór díszül felveszi ,
'S hűvösb van, úgymond, birkabőr alatt ,
Mint a' ki ön bőrében van csupán.

B A N Ó félre.

Egek 's én erre juttam !

L E N K E.

Lásd Banó ,
Nem illik ám az , hogy szemtől szememben
Úgy megdicsérj , 's a' vért, melly mindenütt
Szükség a' testben, mind arczomba hajtsd.
'S aztán te a' ki olvassz , 's írni tudsz ,
Nem szégyenelsz szerelmet mondani ,
A' mit talán gondolni kéne csak ;
De szóba hozni illetlen dolog.

B A N Ó.

Még is leány, kell tudnom sorsomat.
Üdv 's kárhozat szavadban rejtezik ;
Ma kell azt felfödöznöm, vagy soha.

L E N K E hallgatózva.

Ez az ő lovának dobbanása volt.

B A N Ó.

Térj, Lenke térj magadhoz, és felelj.
Válts meg szavaddal: még zsidó vagyok.

L E N K E félre.

Eltűnt! miért is térne ő be a'
Szegény leányhoz, ő a' fényes úr!

Ő büszke várban mint király lakik,
Én fű vagyok, melly a' kővár' tövéből
Hideg falára árván felnövök,
Hogy észrevétlen ott hervadjak el.

BANÓ.

Te szólasz avval, a' ki nincs jelen.
'S én a' ki kérlek, választ nem kapok?
Leány, leány, te szörnyet változál.

LENKE.

Egy dobbanás csak 's már ő oda van.

Banóhoz.

Légy pappá jó Banóm, te olly szelíd,
Olly jó vagy, mint az oltott fák' gyümölcse.
'S természet ellen vétenél, ha másra
Mint szent életre szánnád magadat.
Eltart az oltár. 'S millyen szép lesz az,
Midőn aranyhímvarratos ruhában
A' szent igéket mondod, vagy pedig
Az orgonával versent énekelsz,
'S én hallom azt, 's szent buzgalom fog el,
'S hideg kövekre hajtva térdemet,
Imádok istent értted, 's magamért,
És mindekért kik hozzánk tartozók.
Ha majd bucsút fogsz szent kúthoz vezetni,
Kísérni foglak a' jó nép között,
Mint jó hugod. Ha bűneim' tudása
Nyomandja lelkemet, hozzád megyek,

Meggyónom, hányszor szegtem bőjtöket,
Hányszor haragvám, hány misét mulattam,
Vagy álmos fővel hányszor szúnytam el
Imádkozatlan, és több illyeket,
Mint vétetni szoktunk gyarló emberek.
'S ha még megესnék férjhez mennem egykor,
Te légy az eskető majd —

B A N Ó elfordul.

Istenek!

Ezért születtem én?

L E N K E megcsókolja.

Megengedj bácsikám.

Ezt nem, valóban nem akartam mondani
Ah légy nyugott. Az nincs születve még,
Ki hölgyül engem oltárhoz vigyen.
A' szűz nenékhez állok kedvedért,
Lemondok a' világról jó korán.
Hisz' én csak könnyelmű, rossz nem vagyok,
'S a' mit beszéltem, dévaj szó vala.

ismét megcsókolja.

Te nem haragszol, úgy - e nem Banó?

B A N Ó.

Távozz' boszorkány, jobban meg ne ronts.
Vagy nem tevé - e már is szörnyeteggé,
Hasontalanná en magamhoz is?
Hagyj el, darázs! döngésed méhi volt,
De törfulánkod gyilkos mint fajod.

'S hiszed, hogy a' mit ajkad vétkezett,
Hitetlen csókja helyre hozza azt?
Álnok vagy még a' csontokon belül is,
Sokkal hamisb, mint hinné, a' ki lát.
Mikor jövék oktatni hogy ne lennél
Tudatlan, mint a' néma báb, ki volt
Az első akkor, a' ki rám szökött,
Nyakamba fűzte, mint a' láncz, magát?
Kért és könyörgött, és hizelkedett?
Hol van szemed most, a' két csalfa nap,
Mellyel szemembe látszál olvadozni,
És mintha tiltott vágyat rejtenél
Elandalodtan rám feledkezél?
Hol most azon szem, mellyel szívemet,
Mint a' madárt fészkéből elcsalád,
Hogy vándoroljon béke - 's hontalan?
Sziréna vagy; leány csak látszatúl,
De halhideg paizszsal kebleden,
Kivűl, belül jég, gúny és csalfaság.
De teljék kedved, én felöltözöm
'S csak azt könyörgöm hogy szerelmet érezz,
Olly hő't 's nagyot, mint mellyet megvetél,
'S üvölni fogsz kínodban, mint a' vad,
'S mint én, ha ágra nem kötöm magam'.

elrohan.

LENKE.

Szent isten, milly rémítő ember ez?

Vádol hogy megcsalám 's én nem tudom.
Haragszik rám, és nem tudom miért.
Való hogy most a' tréfa messze ment,
'S tán több mint pusztá tréfa volt ; de megvan.
Eztán vigyázóbb, 's marczonább leszek,
Vagy a' minőnek lánynak lenni kell,
Ha meg tudom tanulni. — Ah ki ez ?

BANÓ.

vissza jó, egy időig némán néz Lenkére.

Te szebb vagy, mint, hogy engemet szerethess.
Mért is szeretnél, hajh ! ha nem szeretsz ?
Dús nem vagyok, még csak levente sem.
Csak én hiháztam ; élj te boldogúl.

LENKE.

Banó ! ne menj el így !

BANÓ.

Szeretsz - e hát ?

Lásd, egy szavamra nincsen válaszod,
'S ez engem innen számkiűz örökre.
Te jobb akarnál lenni mint lehetsz,
Mindenre kész vagy csak szeretni nem ;
Mert ehhez nincs erőd. De élj örömben :
Én a' monostort választom lakúl. el.

LENKE.

Egy jó baráttal ismét kevesebb,
'S még sincs szavam, hogy vissza híjam őt.
És mintha bajtól mentem volna meg,

Könnyebbnek érzem mellemet, hogy elhagy.
Ah én egy háladatlan lány vagyok!
Ha olyan jó nem volna, tán szeretném,
Vagy is ha jobb volnék. De elhagyott
'S kiálltam a' bajt, mellytől rettegék.

D O R A jő.

Hát szépséges kisasszony! úgy kell a'
jó embereket a' háztól elidegeníteni? Ez a'
köszönet hogy kitanogatott együgyűséged-
ből? Lássá meg az ember! még ő válogat,
és csúfolódik, és kedvei vannak, hol jó, hol
fanyar, mint egy nagyságos asszonynak!
Egyszeriben lódulj utána, kövesd meg szé-
pen, hogy ne haragudják!

L E N K E.

Igen anyám; de ő nem akar vissza jőni,
azt mondja, klostromba megy.

D O R A.

Mondom! ez a' leány még kétségbe ejti
az embereket... Elhittem bizony! ha vala-
mi csörgő zörgő fegyverű huszár keresné,
az már tetszenék a' kisasszonykának. Csak
lódobogást, 's kardcsörrenést halljon, már
akkor résen a' szeme: már akkor fut mint
az eszevezett. — Mondd el már most, mi
akar belőled lenni? Uram fia! nagy dicsé-
reteimmel annyira viszem a' dolgot, hogy

a' fiú belé szeret, a' télre talán meg is kérette volna, 's már most oda van; a' kényes báb eligazítja magától; pedig már meg volt neki ígérve, hogy író deákká tesz, ha által megy Gábor királyhoz, a' ki ugyan nem sokkal jobb, mint valóságos pártütő, 's igazi eretnek; de azért szinte nagy úr, és sok pénze van.

LENKE.

Azt épen nem jól tevő, anyám, hogy Banót belém szerelmesítette. Ő most engem vádol, pedig én semminek oka nem vagyok. Aztán, ha még úgy szeretném Banót 's ő megkérne is, soha hozzá nem mennék; mert anyámtól is mindig azt hallottam: két szegény egy pár; 's hogy ha szegény szegényhez megy, csak a' nyomorúságot nevelik a' földön; neki pedig semmije sincs, valamint nekem; még ruháját is sokszor kutyaőrrel foltozza be, a' mit régi könyvekből vagdal ki; én nem akarok kutyaőrben és papirosban járni, mint a' három királyok karácsonkor, vagy mint a' sárkány mellyet a' gyermekek levegőbe bocsátanak. Ha pedig ő a' pártütőkhöz készül, én nem akarok pártütő lenni.

DORA.

Már most nézze el az ember! mit nem

tud ez a' csirke eszű leány! Telegdi jó. Ah édes nagyságos uram, biz'észre sem vettem; adj széket te rossz leány. Hozta isten kegyelmedet. Olly régen nem láttuk, hogy helyemet sem találom örömemben.

TELEGEI.

Távol lakom, 's ritkán van útam erre,
Ha csak vadászat, vagy harcz nem hoz el.
Hát mint vagytok? mi újság e' vidéken?
Az én kis varróném mit dolgozik?

DORA.

Ah édes nagy uram, most is vele zsémbelődöm. Annyi a' baj vele, mintha tizenkét fiam volna. Akaratos, finnyás, szófogadatlan, 's úgy megfélelget, mintha csak könyvből olvasná.

TELEGDI.

Az én szép Lenkém illy rosz volna-e?

DORA.

Az isten bocsássa meg! hiszen szép csak volna, ha jó is volna hozzá. De mivel a' szépség isten' adománya, lássa kegyelmed, a' jószág pedig szerencsétől függ, azért ő ebben semmikép' nem akar megerősödni; most is egy régi jó barátunkat idegenített el dőre beszédeivel, pedig már annyira voltak, mint ha megkérette volna.

LENKE.

Ah jó anyám, ne mondjon illyeket.

DORA.

De mondok bizony, csak azért is megmondom, hogy a' nagyságos úr megpiron-gasson.

TELEGDI.

'S ő hát az első kérőről lemondott?

DORA.

Annyira felháborította, hogy monostor-ba akar menni. Pedig lássa kegyelmed, csak nem akarnám hogy nyakamra vénüljön.

TELEGDI.

Légy megnyugodva jó asszony; talán Váró leányt jól várt szerencse ér.

DORA.

Jó isten adná, hogy öreg napjaimra nyughatnám miatta. De most megyek. Nagyságod fáradott; ha meg nem veti csekély aján-lásunkat, egy kis reggelit készítek.

TELEGDI.

Jó gondolat; vadászom egy kis őzet Fog által adni, mellyet most lövénk. Lenkédet addig társul itt fogom,
'S megvallatom, hogy bűnét mondja ki.

*

D O R A.

Oh tegye meg kegyelmed, bizony jót tesz vele. Te meg leány ne légy olyan mint a' néma hal, mulasd a' nagyságos urat. — Ajánlom magamat. Egyszeriben itt termék. *el.*

T E L E G D I.

Olly rég, hogy itt vagyok 's szép Lenke te
 Nem örvendeztetsz egy szavaddal is?
 Miért vagy ilyen szóttalan, mi bánt?
 Másszor jövök, ha nem vagy kedveden.
 Mert lásd, ma attól sok szerencse függ,
 Hogy téged jobb órádban leljelek.
 Azért, ha most bal napra virradál,
 Ha nem vagy a' derültség' déli pontján,
 Várok napot, hetet, mig felderülsz,
 'S olly pont időt lesek ki kéjeidből,
 Mellyben barátod még az ellen is,
 'S a' kedvezésnek rózsá fellegetében
 Érinti minden tárgy szép lelket;
 Akkor talán meghallgatsz engem is,
 'S kemény birám, ha szólok, nem leendesz.

L E N K E.

Fölötte sok kegy ez, nagyságos úr!

T E L E G D I.

Kegyről ne szólj, és hagyd a' czímeket.
 Ollynak tekints mint jó szomszédodat,
 Ki tőled messze bár, de gondolattal

• Melletted ül, és kellemidre néz.
Nézz mint egyenlő társadat; de én,
Ámbár a' kortól még nem fáradott,
Előhaladtam már az élet' útján,
Midőn te még csak most nyitod meg azt.
'S bár van, mitől az évek' hossza által
Szeretnék távol esni, kedvedért
Még is kívánnám ifjuságomat.
Azért felejtsd az éveket, törölj ki
Kor' és szerencse' áldomásiból,
A' mit fölösnek tartasz, hogy közöttünk
Ne álljon több különség, mint mi kell,
Hogy teljesíthesd egy kérelmemet. —
Te szebb vagy ismét, teljesebb, nagyobb
Mióta nem látalak, kis leánykám;
Mint vagytok itthonn? szólj, nem ért-e baj?

LENKE.

Mi jók valánk, 's jó istenünk megőrze.

TELEGDI.

És jó valál-e Lenkém, jó te is?
Szép 's jó együtt mi drága összeség!
E' két elemből áll az angyal is,
'S azért én elhiszem: te jó valál.

LENKE.

Szorgalmas is valék, a' jegyruhát,
Mellyet parancsolál készítenem,
Ma végezém és tüstént elhozom.

TELEGD I.

Hogy illyet is felejtek! Ám ne szolj meg:
Körödben minden elvonúl eszemből,
'S vagy díszeidben csak magad jelen.
De bátorodjál, félni nincs okod.
Nem mint csapongó ifju jöttem én
Kicsalni szóval pillantatnyi kéjt,
S' hivalkodólag űzni únt napot.
Minden szavammal élet' és szerencse'
Koczkája van kezedbe által adva:
Te játszhatol csak, és nem én, vele.
Most menj de hozd felöltve a' ruhát;
Szeretném látni, mint áll hölgyemen,
Ha olly találna lenni, mint te vagy.

Lenke ol.

Mi könnyüden lejt! sajkalebbenés
Járása, 's ifjusága játszi hullám,
Kitől kormány 's cél nélkül hajtatik
Tündéri sikján élet' tengerének,
Nem aggva még a' révről, mellybe kössön.
És én a' puszta part, itt várom őt,
Kétkedve: hozzám tart-e vagy tova?
Ohajtva és gyanúval: nem visz-e
Több boldogságot menve, mint hozott?
És mégis vissza már nem léphetek!
Gondszüntetőnek vágytam venni őt
'S ím, mintha évek nem szakasztanák

Az régi szenvedélyt e' mostitól,
Szeretve függök rajta, 's ifjulang
Hév és emésztő lángok érzetím.

Lenke jő.

Méltó reá! de íme jön, 's mi díszít
Ád a' ruhának, mellybe öltözött.
Csak bátran Lenke, jőj közelb leánykám.
Dicsérem a' munkát; olly csinos az,
Millyen magad vagy. — Mit tartasz felőle?
Tetszésedet valljon megnyerte-e?

LENKE.

Azt tőled illenék moghallanom.

TELEGDI.

Én nem tudok bírálni, mindenütt
Téged, csak téged látva 's bájodat,
Melly mint viharban elhúnyt ébredőt
A' tiszta hajnal, váratlan lepett meg.
Te néma vagy, de mintha ajkidon
Kérdés lebegne; szólj, ne titkolódjál.
Barátkoztass meg minden ötleteddel,
Hogy, mint barátod felfoghassam azt.
Szólj, mit kívántál tőlem kérdeni?

LENKE.

Azt kérdezendém... Ám de megbocsáss,
Én egy bohó 's együgyű lány vagyok.

TELEGDI.

Oh mondd, mi az, mit tudni vágysz?

LENKE.

Ki lesz

Ama' szerencsés hölgy, ki e' ruhát
Viselni fogja egykor, mint jegyes?

TELEGDI.

'S miért kívánnád ezt megtudni, szólj.

LENKE.

Imádtam érette, hogy boldog legyen.

TELEGDI.

Csak rajtam álljon avvá tenni őt,
Lelkem- 's hitemre mondom, az legyen!
De Lenke, nyájas kis leányka te,
Most mondd meg azt is nyílt szived szerint,
Mi hölgyet szánnál, millyfélét nekem?

LENKE.

'S eléged majd, a' millyet én kívánok?

TELEGDI.

Te léssz birám és büntetőm, ha nem.

LENKE *gondolkozás után.*

Regét beszélek, megbocsáss, ha rossz.
Egy özvegy asszonynak volt egy fia,
'S az özvegy így szólt útra kész fiának:
Ne házasodjál; mert a' hölgy hamis,
Csalóka, míg lány, és megcsal, ha nőd;
Leány korában angyal; ám hamar
Asszonynyá vetkezik ha hitvesed.
Nyílt könyv gyanánt áll, míg leány, előtted,

'S szeszárkozik, ha nőddé válhatott.
Tündérnek látszik és csak változó,
Virágnak látszik 's már is hervadoz.
Gyarló szer 's kín, ha meg nem nyerheted,
És kín ha bírod, mindennél nagyobb,
Ha elveszíted, 's így ne házasodjál,

TELEGDI.

'S mit monda erre a' regés fiú?

LENKE.

Nem hitte, 's mégis nőtelen maradt.
Gyerköcze volt még: madarászni ment.

TELEGDI.

Oh csapodár! 's te így csalsz engemet?

LENKE.

Engedd regémet végig mondanom.
A' gyermek férfivá lön 's akkoron
Igy szólt az özvegy: házasodni menj;
Mert a' csapongó élet üdvtelen:
Rövid gyönyörből hosszú fájdalom,
Vagy élt napoknak zsibbadt mámora.
Azért leányt keress; de hitedet
Ne kösd le semmiért és óvakozzál,
Mert a' csalódás 's késő bánat, egy.
Elmés legyen, mert máskép czifra báb,
Vidám legyen, különben holt alak,
Szorgos legyen, mert házad tönkre megy.
Szép is lehet, de nem fölötte szép;

Jó is lehet, de nem fölötte jó;
Gazdag lehet, de nem fölötte dús,
'S még is ha mindezt egyben feltalálod,
Adj hálát istenednek térdiden;
Kérd, adjon hozzá még hűséget is,
És hozd el őt lakodba hölgyedül.

TELEGDÍ.

Te finomúl regélsz, 's ha sorsom engedi,
Regéd' szavát követni kész vagyok:
Elmés, vidám a' lány, kit kedvelek,
'S fölötte szép, de nem kevély reá;
És jó, szelid, de öntudatlanúl;
'S erényben 's mindenekben gazdag ő,
Mik nőt szeretni méltóvá tehetnek.
És jobban kedvelem, mind mondható,
Hevebben, mint azt elhihetni, hűbben,
Mint azt fogadni esküvel lehet.
És a' leány, kit kedvelek, te vagy!
Igen leány, én tégedet szeretlek,
'S talán fölöttébb, mint javamra volna,
Ha nem hihetném bírni szívedet.
De gondolkozzál róla, én megyek.
Rég pusztá váram, 's csendes mint az éj;
Ott áll magában, mint egy néma jegy;
És szállást a' ki boldog, nem vesz ott,
Mert bús urának sűlyedt szelleme.
Elébe tükröt tart egy tiszta tó,

Belőle látni szép nagy tartományt
'S szerencse, birtok hozzá kötve van:
Öröm' hián volt mégis ekkorig,
Mert bús lakója harcz és zaj között
Örömtanyává nem tehetette azt.
De most a' béke szent 's a' koronát
Letette a' hatalmas Gábor is.
Egy pártütő van még a' nagy hazában,
Melly béketörvényt nem hall, sem királyt;
Éretted vívó szenvedélyem ez,
Melly nyugtom ellen zajgó pártot üt.
Azért szerezd meg nyugtomat — szeress.
De végy időt meggondolásra: én
Itt termék ismét. Kérd tanácsodat
Egyedül szivedtől; mert az csalhatatlan.

el.

LENKE.

Tiszteltem eddig, most szeressem őt?
Elmélkedésre nincs idő 's azért
Övé vagyok 's a' sorsé, mely hozzá.
Vagy nem csalódás' múltó hangjai
Ámítanak, 's illy kellőn 's édesen?
De nem! nem új az, a' mi meglepett;
Merészek voltak képzelgésem;
Eladtam álnaimnak lelkemet,
És most, midőn az álom megvalósúl,
Már nem vagyok sajátom. Nem magam

Himzék-e enmagamnak jegyruhát?
 Selyembogárként nem fonám-e be
 En vágyim' hálójába éltemet?
 Megnézem a' napot, fenn áll-e még?
 És a' világot, nem szűkült-e meg?
 Fölötte nagy volt eddig, most kicsin,
 Mert láthatárát kézzel foghatom.
 De eddig bujdosám, most honn vagyok.

el.

E R D Ő.

B A N Ó.

ruháját ágra függesztvén kijő a' fák közül.

Itt függj barát! te légy az Absolon!
 Az én akasztófám még nem virúlt fel;
 De ékesítsd te ezt a' száraz ágat,
 Csak száraz ágon voltál rajtam is.
 Megint panasz? nem, nem panaszkodom.
 Szűk a' monostor, és hideg, setét;
 A' szívnek farkasverme; tarsaság,
 De társaságtalan 's örömhagyott,
 Mint sziklafőn a' vén holló' tanyája.
 'S nyugtot csak annak ad, ki már nyugott,
 De nem nekem! Buzgón ahítozám,
 Böjtöltem és sanyargék: hasztalan!
 Hogy nincs erőm jobb lenni, mint vagyok,

Üdvömrre mondom, melly nincs! nem hibám.
Oh, oh hogy én még sírni sem tudok!
De itt legalább ordítanom lehet
És arra nagy kedvem van. Jőjtek,
Erdő' lakói, vérengző vadak,
'S kiket vadásznak üldöz fegyvere,
Vadabb és üldözöttebb, mint ti, — én
Veletek kívánok bőgni, szánjatok.
Oh Lenke, Lenke! el.

Kolta, 's csapatja jő.

K O L T A.

Megálljatok, ma itt ütünk tanyát.
Megjött-e már a' kém, a' fürge Vid?

H A J D U.

Nem még uram, de majd vigyázzuk őt.

K O L T A.

Így nem lehet soká. Ha Gábor úr
E' gyáva békét el nem esküszí,
Magam leszek királylyá, annyira
Meguntam ezt az életet. Nos aztán?
Ti megnevettek? innom adjatok,
Szomjúzom; száraz még a' lelke is.
Aztán az őzet nyársra tűz fölé:
Ma tort csapunk, ha nem halottit is,
De még is ollyat, mellytől halni kell,
Mert én ma ütközetre készülök.

iszik, majd bosszúsan elveti a' korsót.

Mi ördög! evvel ürgét öntsetek.
Bort adjatok nekem.

H A J D U.

Ha volna sincs.

K O L T A.

Hogy érted azt fiú?

H A J D U.

Csak úgy uram,

Hogy volt, de nincs.

K O L T A.

Oh rőt zshivány, hazudsz.

Bort adj, pirók, vagy kékre festelek.

H A J D U.

A' rőt hajú is ember mint egyéb,
És nem zshiványabb mint akárki más.

K O L T A.

No nézze bár ki, még kényeskedik.
El kell-e pirulnod? nem vagy rőt eléggé?
'S apád vagyok-e, ha rőt hajad van is,
Hogy rám neheztelsz? róka vagy, ha mondóm
'S még rókatorkos mentém lesz belőled,
Ha bőrdet lehúzó. Pifre, paf!
Vagy tetszik vagy nem! bort szerezz nekem,
Különben megszököm.

H A J D U.

Ne légy boszús;

Egy óra múlva borral termek itt.

KOLTA.

Megállj! ma vízivó leszek. Pokol!
Hogy minden olyan békeszínt visel.
Csak égi háború sincs! 's benned is,
Te rőt lator, nincs egy morzsányi szív,
Egy szikra pártütővér sem buzog;
Unalmasabb vagy mint a' hosszú böjt.
Hát elfeledtél káromkodni már?
Csak egy szitok sem jó ki torkodon?

HAJDU.

Nem tudtam hogy ma illy rossz kedvű vagy.

KOLTA.

'S te tűrődelmes vagy mint a' számár.
De légy barátom! Mind számár az ember
'S mellette mint a' borsos tót, megyen
A' sors gyalog, de súlyos bútorát
Hordozza hátán a' szegény deres,
'S bot és sovany zab a' mit értte kap.
'S csak békeség ne volna!

HAJDU.

Lásd uram

Hogy föl vagy lelkesülve, hogy hevülsz,
'S ezt mind nekem köszönhetd; én vagyok
A' tűz, a' láng, melly téged gyújtalak.
Én gazdagítlak elmés ötletekkel,
Különben néma volnál. Rőt hajamra!

Ez óra óta becsben tartom e' főt:
Te gyújtsd meg nála elméd' taplaját.

K O L T A.

Mennykőt! te végre csúfolódsz is?
De menj, 's akárminthozd elő Vidot,
Hirt várok tőle.

H A J D U.

Farkast emlegetsz.

Ott pislog a' bokorban, 's kémlelődik
A' rókaként, melly csirkét lopni megy.

K O L T A.

Hé Vid, Vid, jőj szabadba; mink vagyunk.
Ha még pogánynyá nem lettél, siess.

V I D jő.

Bagoly legyek, ha rátok ösmerék.
Azt hittem hadnagy, hogy vadászfi vagy,
'S ez a' veres vad a' bak, kit lövél.

K O L T A.

Biz isten! nem hibáztál én 's Peti
Erős csatában voltunk, csakhogynén
Ökölrel, ő hátával győzte, 's nyert.

H A J D U.

Ti ollyak vagytok mint a' puskafor.
Magatokra hagylak, mert félek, né tán
Felgyujtsalak, 's ha ellobbantatok,
Mint a' vak töltés, füstbe mentek el.
Verjen meg a' sas! én ebédelek.

ed.

V I D.

Hogy meg sziporkál! tán ütötted őt?

K O L T A.

Oh a' világért nem lennék aczéla!
Nehéz és tompa, mint a' békasó.
Különben is magában pislog ő,
Mint a' reves fa, csak setét legyen.
De most beszélj Vid, hírt beszélj nekem:
Hogy áll a' sík?

V I D.

Nincs rajta semmi gaz.

K O L T A.

Az az te nem vagy ott már. Ez nem ujság.
Mást mondj nekem.

V I D.

Ha szómat hallgatód;
De el ne fogd előbb, mint megfutott.
Azt mondtam nincs a' síkon semmi gaz;
Török 's tatártól pusztá ekkorig,
És vissza szállot már a' német is.

K O L T A.

Ez, jó Vid, rajtunk még mind nem segít.
Nincs semmi zaj? Bethlen nem háborog?
A' béket ő csak úgy szeretheti,
Hogy lábait megvesse, 's biztosabban
Új harcra keljen.

V I D.

Híre van, de csak hír,
Hogy a' törökkel titkon czimborál
'S újabb csapásra gyűjti népeit.

K O L T A.

Oh Mahomet! még az mind messze van.
'S most mit tegyünk? Erdélytől elszakadva,
Maroknyi nép itt meg nem élhetünk;
Erdélybe élve el nem juthatók,
Akarva vagy nem, rablókká leszünk.
Én pártot indítok; ha háború nincs,
Csinálok azt magam.

V I D.

'S ki tartja fenn?
Félek hogy úgy jársz mint a' szélmalom:
Szélszüntekor megállsz és itt veszünk.

K O L T A.

Gábor' nevében folytatok hadat:
Legelső dolgom egy vár' véte lesz,
Mellyben tanyázunk, míg ő jőni fog.
'S fejemre eskünném, hogy jőni fog,
Csak három hónap sem mulik bele. —
Gondolkozol? mit szólna e' terv felől?

V I D.

Jó mint a' zabkenyér ha nincs egyéb.
Én hozzád állok 's kész a' háború.

K O L T A.

Hahó! mi baj? mit bög a' halga nép?

egy hajdu jő.

H A J D U.

Uram, embereink egy kis cseri barátot fogtak; azt akarják, hogy prédikáljon nekik.

K O L T A.

'S miért ne tenné? hozzátok közénk,

V I D.

Ez már valódi tábor; papja is lesz.
Ágról vevéd, vagy égből hulla le?

H A J D U.

Nem tudom, uram; de ág alatt fekütt.

V I D.

Filiszteus legyek, ha nem az, kit visszajövet itt közelében láttam. Egy száraz fa mellett álldogált; úgy tetszett, valamellyik ágával szerelembe esett; olly kíváncsin nézegetett föl reá, mintha gyümölcse kívánt volna lenni; de mivel mellette egy mély vízmosás is volt, attól félt, hogy ha az ággal leszakad, a' gödörbe esik's így a' mélység nem engedte, hogy magasra jusson. Furcsa volt látni milly szerelmesen méregette szemével hol az ágat, hol a' gödröt, de végtére gyepre vetette magát, 's búvá-

ban elalutt. Siettem, különben megrugattam volna.

K O L T A.

Hozzátok ötet, látni akarom;
Hadd prédikáljon kérges lelkeikre,
Hogy mint a' vaczkor, megpuhuljanak.
Főkép a' böjtöt bőven szabja ki.
A' hús-zabálok! faljanak füvet,
'S az isten adta vízzel éljenek.
Már czinke sincs az erdőben miattok.
Koplaljon a' ki üdvözülni vágy.

hajdu el. Vidhoz.

No 's nem királyi élet ez, komám?

V I D.

Hogyan köszöntsük őt ha eljövend?

K O L T A.

Köszönts rá egy pohár bort! ah ha volna!
Isten' nevében adjon oktatást,
Kérd őt 's mivel nem illik hogy magam
Szólítsam fel, helyettem mondd neki,
Szép ékesen, de büszkén 's megvetőleg,
Szelíden, bár nem szinte nyájasan
'S jó vastagon, ha bár szerényen is —
'S a' többi, a' mint majd jobban tudod —
Hogy nagy kívánság bánt őt hallani.

V I D.

Ha a' kívánság is bánt, nem tanácsos

Bevárni teljesültét, az megöl.
De már huzódik, állom tisztemet.

Banót hozzák.

Annak nevében, a' ki hadnagyunk,
És fővezérünk 's ott egy ágon ül,
Üdvözlöm szépen atyaságodat.

B A N Ó.

Hibáztok, én egy szegény diák vagyok.

V I D.

Hát én hazudtam? Villám és taraczk!
Itt egy sereg vitéz ember lakik,
A' melly ha szól, kér, és, ha kér parancsol,
Parancs után üt, mint a' buzogány.
Azért atyám, szépen könyörögenénk,
Egy kis beszédet tartanál nekünk
Lelkünk' javára. Az nem árt, ha hosszú,
Annál kevesbbé a' rövid; de benne
Ördög, pokol jó sűrűen legyen,
Mert lá! kemény a' bajnok' élete,
'S minden csekély szó meg nem hatja őt.
Ne válogass szót, csak magyar legyen
'S jó borsos és erős — 's most halljuk azt,
Mert meg kell lenni, mint az egy halálnak.

Koltához.

No's hadnagy jól van így? nem szóltam-e
Valamintha szádból vettem volna ki?

K O L T A.

Szivem szerint. Te gyémánt vagy, fiú.
De halljuk őt.

B A N Ó.

Természet hallj meg engem !

K O L T A.

Hohó ! hisz úgy nem szokták kezdeni.

B A N Ó.

'S ti kik körüllem álltok, bajnokok,
És minden a' ki embersarjadék,
'S nem töről vágott cser, vagy a' hegyek'
Tetőiről legördült szirtdarab,
Hallgassa szómat, hallgasson meg engem :
Én bús, szerelmi áldozat vagyok.

K O L T A.

Tüzes tatárt ! Vid, ez nem tréfaság.

V I D.

Épen nem ! a' legszárazabb valóság,
Csak attól tartok, hogy torkán akad.

K O L T A.

Azon segíthet a' hátdöngetés.
Csitt emberek ! beszélj tovább barát.

B A N Ó.

Pogány Milóról mondják könyveink,
Hogy az magának egy tinót nevelt,
Kit már mint borjut kezde hordani,
'S naponként hordta mindazon korig,

Midőn a' borju szarvat ölte már,
'S lett izmos állat, nagy komor bika,
Mellyet remegve hallott bőgni rét
És rengeteg, kinek minden kitért.
De ő, ki megszoká hordozni azt,
Könnyűnek vélte terhét a' csalódott,
Míg meghittsége' áldozatja lőn.
Igy lettem én szerelmi áldozat!

VID Koltához.

'S már most ki volt a' borjú?

KOLTA.

Hát ki más,

Mint a' szerelem?

VID.

Nem! őt a' szerelem

Hordozta 's végre mint rossz vén bikát,
Ledobta válláról és elfutott.

KOLTA.

Csitt! halljad őt; még most jön a' java.]

BANÓ.

Parányi volt a' kezdő szerelem
'S én dőre megszokván kis terheit
Örömmel 's elbizottan hordozám,
Míg végre tűnvén elmém' hályoga
Szörnyedve láttam óriásomat.

VID.

Ez már csak baj!

K O L T A.

Kirántom nyelvedet.

V I D.

Inkább hüvelybe rejtem; légy nyugott.

B A N Ó.

Én egy leánykát ösmerék. Kicsin volt
És gyenge még; de bimbajában is
Gyaníthatólag a' legszebb virág,
Melly a' kerek nagy földön nyilhatik.
Lassan, koronként, 's mindig bájosabban
Fejlett előttem mint a' szép tavasz.
Szerettem 's nem tudám hogy szeretem.

K O L T A.

Én szánakozni kezdek rajta, Vid.

V I D.

És én szeretném megdöngtetni őt.

B A N Ó.

Napok mulának 's én a' könyveket,
Mellyek barátim voltak, unni kezdém;
Ah kellemeinek könyve nyílt előttem,
Csak abba voltam végkép elmerült,
Éjente, 's nappal abból olvasék,
Abból tanultam, a' mi most megöl.
Látám az apró játszi gyermekéből
Miként sugárzott fel dísztermete,
Kihajnalodni láttam arczait,
'S szemfényit lenni égető napokká.

Szépsége kísért mint a' tiszta ég;
'S mert csak mosolygó 's nyájas lehete,
Én elveszett, azt hittem: rám mosolyg.
'S most őt kevély és dölfös úr viszi
Várába, régen őrzött kincsemet,
Hol az csak sírni és hervadni fog.
Azért ha kedves a' karcz, jójetek.
Ostromra viszlek. Van miért csatázni.
Én elvezetlek titkos útakon,
Első leszek csatán és ostromon,
Csak őt, ez egyet, hagyjátok nekem.

K O L T A.

Hitemre mondom, melly igaz keresztény,
Bohónak véltem 's észgyarlónak őt,
De bölcsebb mint akarmelly krónika,
'S aranygyűrűbe illők szavai.
Elő fiú! a' tűzhöz és együnk.
Aztán csatára. A' legszebb leány!
'S Gábor király lesz kettős jelszavunk.

el. Vid hátra marad.

V I D

Nem álmodom, való! a' legvalóbb
Valóság a' mit látok. Boldog isten,
Mi lesz belőlünk! dőre kalaúz,
Szélvész vezér, bolond nép: szép sereg!
De ilyen is kell a' hollófiaknak.

el.

HARMADIK FELVONÁS.

MEZEI LAK

REMETE.

Mióta lett e' hajlék illy üres?
Olly tárva 's őrizetlen, mint a' szív,
Melly minden indulatnak nyiltan áll?
Millyen szerencse hozta változását?
Jó nem lehet, mert tudnom kellene.
És még is rendben állnak mindenek,
Épségben a' szerénység' bútora,
Melly tiszta kézből véve ápolást,
Tükör gyanánt szól ép lakóiról.
De nem leszek hitlenné czéltalan
Jövendeléssel; elvárom, mi jó.

leül.

Mi boldog az, kit nő és gyermekek
Fogadnak el, ha útról vissza tér;
Kit földhöz kötve illy szerencse tart;
Kinek tanyáján földi mennye van,
Hol gond - 's örömből szöve össze érnek
Munkálkodása' végső szálai!
Én is reméltem egykor, 's nem nekem

Hatalmas ellenemnek nyílt az éden.
Én künn rekedtem Ádám - Évaként,
'S a' kis de boldog istenkert helyett,
A' nagy silány föld, e' határtalan,
Lett nem hazám, de bujdosó helyem;
Holott tövissel borzad, és vadakkal
'S vadnál is ádázb emberekkel útam,
Hol kínos ágyam hosszú fájdalom,
Fejemnek alja bú és régi gond,
'S komor tünődés gondolatjaim,
Mellyekre fátyolt álom néha von.
'S még is nyugottnak illik látszanom,
Ruhámhoz szabni lelkem' 's arczomat,
Hogy a' kaján nép gyöngeségemen
Okot ne leljen megbántó kaczajra.
Lelkem' hazája túl van e' világon,
Hol ő, a' megsirathatatlan él,)
'S hozzá halál a' rémes boltu híd.

Dora fáradtan jó.

D O R A.

No hála isten! csak hogy itt találom.
Ah leül. csodálom, hogy még lélekzetem ma-
radt. Az az isten adta bér cz, girbe görbe,
mint a' bűnös ember' útja: isten bocsá'! úgy
elfáradtam, hogy alig szólhatok.

R E M E T E.

Azt nem tapasztalom; de mit jelentsen

Ez a' sietség, futkosás, zavar?
Mi bajtok történt 's Lenke hol marad?

D O R A.

Ah édes remete atyám, hisz épen arról
akarám kegyelmedet tudósítani, épen csak
azért másztam fel törődött csontjaimmal ar-
ra a' gonosz hegyre, de nem találtalak.

R E M E T E.

Igen; de végre itt vagyok 's szeretném
Ha megfelelnéd a' mit kérdezek.

D O R A.

Csak egy kis tűrödelmet! Csak hogy
igazán lélekzetet vehessek, mindent elbe-
szélek. Úgy elfúltam —

R E M E T E.

Folyvást beszélsz, csak azt nem a' mi kell.
Asszony! te aggódásba hozsz; beszélj,
Mi bal szerencse érte házadat!

D O R A.

Bal szerencse? A' Krisztus őrizzen! sze-
rencse, nagy, ritkajó szerencse ért, engem,
Lenkét, remeteségedet is. Csupa szerencse,
és isten' áldása, a' mi reánk szállott. Ke-
gyelmed azon igen megörül, tudom, ha el-
beszélhetem.

R E M E T E.

Te engem elrémítesz. Asszony, asszony!

Aligha jóban törted eszedet.

Hová tevéd őt? Lenke hol vagyon?

D O R A.

Ah a' bohó kis leány, az jól imádkozott.
Hogy is kezdjem? azt sem tudom örömem-
ben, hol áll fejem. — Hát Lenke, édes jó
atyám, menyasszony.

R E M E T E.

Menyasszony!

D O R A.

Vagy inkább már asszony is lesz, most
van az esküvő; 's én azért jártam oda, hogy
hírt vigyek felőle.

R E M E T E.

Gyarló teremtmény, gyáva gyenge asszony!

'S nem szólhatál te erről jó korán?

És így adám-e én őt át neked

Hogy hírem nélkül add el, mint silány,

Únt házi bútort? Ő nem volt tiéd,

'S nem adhatád illy gondolatlanúl.

D O R A.

Ne legyen boszús kegyelmed; isten ójon,
hogy én adtam volna el őt; maga akarta leg-
jobban.

R E M E T E.

Annál inkább meg kelle mondanod,

Hogy vissza tartsam bal kívánságoktól,

Anyát hívék találni benned, és
Te dajka voltál, melly silány tejen,
De nem szivén nevelte gyermekét.
Mikor van esküvője?

D O R A.

Most, uram.

R E M E T E.

Most? szent egek! hogy semmi sejdelem
Meg nem jelenté e' bal esetet?
'S tudod te asszony, hogy Lenkéd nagyon,
Igen nagyon boldogtalan lehet?
'S van annyi érték benned, hogy leródd
A' bünt, ha súlya egykor rád esik?

D O R A.

Az istenért, ne ijesszen így el kegyel-
med. Hiszen férjhez menni csak nem lehet
ollyan irtóztató szerencsétlenség. Aztán isten
látja lelkemet, bizony jót akartam vele.

R E M E T E.

Jó, jó! te úgy tevél, mint tudhatál,
Lenkével össze, nőkép, botorúl.
'S mint mondatik, vak tyúk is néha' napján
Lel gyöngyöt a' porondon, meglehet,
Hogy Lenke' választása jól esék.
De tőle 's tőled szívtelen, ha nem
Hálátlan és bizonynyal oktalan
Előttem illyet eltitkolni. Kedves,

En gyermekemként édes, drága volt
A' lány szivemnek, és ha vesztenem kell,
Pótolhatatlan veszteség; de szólj,
Ki az ki tőlem elvoná e' kincset,
Mi ember, 's milly rendű a' vőlegény?

D O R A.

Ah édes jó uram, az egy igen, igen gazdag, díszes úr, kinek temérdek cselédei, szolgálai, 's katonái vannak. Kastélya nagy mint egy egész falu, 's olly régi, hogy talán Béla' idejéből való. Aztán, — isten bocsássa meg, úgy szereti Lenkét, hogy majd meghal érte.

R E M E T E.

Jőj észre asszony. Folyvást hasztalan,
'S bűnös világi dolgokat beszélsz.
Mondd meg nevét, hogy ösmerjem meg őt.

D O R A.

Ha el nem feledém. Hogy is nevezték?
Ah én olly szegény feledős asszony vagyok.
— Kelen — nem, Tele — úgy, úgy, Telegdi a' neve.

R E M E T E.

Üdvödre mondom, asszony! millió,
Sőt a' világon minden név közül,
Nem mondhatál szörnyebbet, nem nekem
Gyűlöltet inkább, és nem kárhozóbbat

Mindenre, a' mihez még kötve volt.
Oh Lenke, Lenke! milly rosz kézre hagytam,
Boldogtalan leányka, sorsodat.
De még talán nem késő; menj, siess,
Asszony, fogass szekerbe, vagy fogadj
Lovast, ki tüstént megvigye
A' várba e' hírt: Lenke nem leányod
'S hogy, a' ki atyját tudja, eljövend.
Üzend vagy mondd, hogy addig várjanak
Az esküvővel, míg én eljövök.
Ne nézz az útra, menj csak cél után;
Mert Lenke' boldogsága 's ten nyugalmad
Függ tőle, későn érsz-e vagy korán.
Menj, menj, ne késsél; én is ott leszek.

Dora el.

Mindenható! mit kelle hallanom!
Minden csapás közt, mellyet várhaték,
Ezt legkevesebbé hittem eshetőnek.
'S azért hagyám el a' világi zajt!
'S a' bántott szívnek olly édes boszút,
E' még egyetlen enyhítő italt,
Mellyel szerencsém' balja megkinált,
Azért tolám el égő ajkaimtól,
Hogy ő lakozzék telhetetlenül,
Hogy másod ízben koldussá tegyen!
Nem ingyen hagytam én őt megnyugonni.
Nagy esküm álla, rajta megboszúlnom,

Mit isten, ember ellen vétkezett.
De feltalálván e' kis gyermeket,
Azt véltem, a' rabló büntetve van,
Kegyetlenül büntetve, mert bolondúl,
Ön boldogságát öldökölte meg.
Azt gondolám, ő nő - 's gyermektelen,
Míg én örültem éledezve látni
A' hamvadót serdülő lányomon.
Mi enyhadó volt nőni látnom őt,
És felvirúlni, díszül egykoron
Hozzája méltó férj' erényinek.
Azonban ő mint a' setét bagoly
Várában ült, és nem volt semmije.
Harczokba ment 's nem várta vissza senki.
Azt véltem, érzi lelke' ostorát,
'S letettem a' haragnak fegyverét.
És ím! nem olly törődött mint hivém,
Még ő szerencsét vár, 's tán üdvöt is
'S avval kívánja bűneit beszegni,
Mellyekre ál szín vonta fátyolát.
A' bús bagoly kijő rabolni még
'S nem hagyja, a' mit vére megszokott.
De itt a' percz, hogy felriaszszam őt,
Képet fagok szemébe tartani,
Mellytől egekre borzad fel haja,
Melly örületbe dönti szellemét;
'S e' kép, e' rémitő váz maga lesz.

Lefestem őt, hogy ismerjen magára,
'S mint a' tükörbe néző szörnyeteg,
Önnön szemével ölje meg magát.

el.

V Á R.

TELEGDI, LENKE.

TELEGDI.

Most hát enyém vagy Lenke; emberek,
'S oltár előtt enyém, örökre az.
Örökre! mert egy lét nem fogja be
Szerelmi boldogságom' napjait:
A' lélek' földöntúli életében
Még hosszú édes emlék' álma jó
Utánok egykor halhatatlanúl.
Enyém vagy. Ah rég e' kis szó enyém,
Melly sok halandót boldogít, előttem
Értéke-vesztett volt és becstelen
'S tartalma terh inkább, mint kéj-adó
Most mint egy isten' titkos temploma,
Kicsin, de gazdag, 's boldog mint az ég,
Nyilik meg rég zarándok vágyaimnak,
Felfödve a' megáldó rejteményt,
Hol leplezetlen hófehér szoborként

Áll istenarczczal a' szent üdv maga.
Enyém vagy, és illy szép tartalmu szót
A' földön ember nem mondhat, csak én.
Oh szólj, hogy' érzed ezt a' változást?
Kívánatíddal nálam honn vagy-e?
Vagy még maradt-e, a' mit megtegyek,
Hogy kedvedet ne sértse meg hiány?
Mindennek a' mit látsz 's még látni fogsz,
Váramnak és magamnak asszonya,
Csak szólj, kívántod teljesítve van.

LENKE.

Bocsásd meg hallgatásomat 's hogy ennyi
szépért

Még csak köszönni sem tudok. Nagyon
Új még előttem minden és magam
Magamnak ösmeretlen állok itt.
És hallgatózom, 's mint tündér rege,
Beszéded édes hallgatásra csal.
De kész vagyok tanulni. Meg fogom
Jegyezni, a' mit mondasz és belőle
Kitudni, mint lehet tetszésedet
Megnyernem és soká megtartanom.
A' milly tudatlan 's egyszerű vagyok,
Olly hű tanítvány 's olly serény leszek,
Csak tűrődelmes légy az oktatásban.

TELEGDI.

Mi szépen és mi elmésen beszélsz te!

Bölcsebben minthogy oktatód lehetnék.
Nem, arra nem szorultál; a' virágnak,
Hogy illatozzék, nem kell oktató,
Az illatozni, és virítani fog,
Ön indultából szép természetének.
Azért mit elméd gondol, mondd ki bátran,
Kellőbb az minden eltanulhatónál.
De egyben mégis mestered leszek,
Tanítani foglak, hogy becsülni tudd,
Mi által engem boldoggá teszesz.
Tanítani foglak, mint tekints tiédnek,
Mindavval, a' mi itt körül veszen.
Először is cselédim lássanak,
Hogy mindenik, ki hozzám tartozik,
Tisztelje benned a' ház' asszonyát.
Gerő! Gerő!

kivül esatazaj hallik. Gerő ijedve jő.

No's agg szolgám, mi baj?

GERŐ.

Veszély fenyít bennünket oh uram.
Az árkokon kül fegyveres csapat van,
Melly felkivánja büszkén váradat.

TELEGDI.

Mi ez? menyekzóm' napján háború!
Olly szerfözlött hosszú-e nyúgodalmam,
És új szerencsém olly fölösleg-e,
Hogy már irigye támadt? istenemre!

Véres boszúval állom utjokat.
Kik ők? mifélék e' veszett hadak,
Mellyek rabolni jőnek békekor?

GERŐ.

Gábor király 's a' szép lány jelszavok.
'S Gábor' nevében kéri váradat
És mindent a' mi benne birtokod van,
Tűzzel 's kegyetlen vassal elveendők,
Ha megtagadnád, a' mit kértenek.

TELEGDI.

A' martalóczok! várat nem, de sírt
'S halált, ha kérnek, azt adok nekik.
Fegyvert elő! vagy nem, magam megyek,
Te asszonyodnál légy és bátorítsd.

Lenkéhez.

Ne, rémülj Lenke! sorsunk hozza így,
Hogy baj szövődjék kedveink közé.
Itt termek én azonnal.

LENKE.

Ah Telegdi!

Én félek itt.

TELEGDI.

Ne csüggedj édesem.

Nem birja senki, mit megvédni nem tud!
Eddig szerencse álda meg veled,
De most kivílak a' bal sors' kezéből,
'S megváltalak, ha kell, véremmel is,

Hogy annál biztosabban bírjalak.
 Becsülj meg avval Lenke, bogy ne félj;
 Legittén látni foglak; légy nyugott.
 el.

LENKE.

Ah melly veszélyes, milly bal kezdet ez?
 Alant nem ére baj, 's hogy feljövék,
 Már a' dulónak érzem ostromát.
 Oh légy kegyelmes, ég, ha ez nekem,
 Nagyokra vágyó lánynak büntetés!

Remete jó csendesen 's megáll.

GERŐ.

Ne légy magad' gyötrője, asszonyom,
 Ne bánts meg a' végző hatalmakat,
 Mellyek közünkbe kedvezőn adának.
 Rég ismerem már e' vár kőfalát,
 De még vivóját nem tudok, kinek
 Szégyen ne mérte volna lépteit.

REMETE.

Ő nincsen itt! ha elvész, annyival jobb.
 De a' leányt megmentem.

LENKE.

a' remetét látva megijed.

Jaj nekem.

Kit látok itt?

REMETE.

Hah érzed bűnödöt?

Te háladatlan, elpártolt leány!
De isten adja hogy, mint kereséd,
Olly szörnyükép ne bűnhődjél miatta.

GERŐ.

Ki ez, ki itt illy gőgösen tanít?

REMETE.

'S gyarló öreg te, mit szólasz bohón
Megvíthatatlan várról? nézz alá,
Lásd a' hadat melly vesztetekre jött.
A' férfi harczczal állja meg helyét,
De gyenge hölgyet gyámolítani kell.
'S én mint barátok jöttem; még egy út van,
Melly a' szabadra biztosan viszen;
A' titkos út az, add át kulcsait.

Gerő menni akar.

Nem, meg ne mozdulj 's tedd parancsomat;
Mert megteszem, hogy egy nyommá se menj.

ruhái alatt egy kardot mutat.

Tudod mi ez?

GERŐ.

Tudom 's nem rettegem!

Juh öltözetben farkas körmei;
De ősz hajam ne hozzon tévedésbe.
Jer, álbarát, és nyeld el e' vasat.
Vagy ölj, ha tudsz; én tisztemben halok meg.

LENKE.

Szent istenem, mit kell megérni még.
Ha szívetek van! ah ne küzdjetek.

REMETE.

Agg bűnös állj meg; olvasót emelj,
Az jobban illik hozzád mint a' kard.
Ösmersz-e még? Nézz jól ezen szemekbe!
Rettegj ha ösmersz; én tudom, ki vagy.

GERŐ megösméri

Irgalmas ég!

REMETE.

félrevonja, 's egy jelt húz elő ruhájából.

'S most nézd meg e' jelet!

Gerő nézi 's megdöbben.

'S ez a' te asszonyod, te bűn' fia.
És most ha még reményled üdvödet,
Ha lelki nyugalommal vágysz kimúlni,
Nyiss utat, nyisd meg titkos zárodat.

GERŐ félre.

Mindentudó! ez büntető kezed.

LENKE.

Mit súgnak ők olly érthetetlenül
'S gyanús ijesztő arczczal ellenem?
Imént dühöktől 's harcztól rettegék,
Most békülésök hoz rám aggodalmat.

REMETE.

Jőj, Lenke, jőj leányom, a' veszély
Pillantatonként nő, nem késhetünk.
'S Gerő te menj és nyiss utat nekünk.

LENKE.

Hogyan Gerő! te alkuszol fölöttem?
Nem vagyok-e én uradnak hitvese
És asszonyod? 's illy hűség illik-e
Ez ősz hajak- 's e' sírközel korodhoz?

a' remetéhez.

Megengedj jó atyám és ápolóm,
Én háladattal tartozom neked,
De esküvésem tartja, hogy maradjak,
Jó, rossz napokban férjem' hitvese.
Én élni halni tartozom vele.
'S azért ne kérd, hogy most elhagyjam őt.

REMETE.

Oh balga lány! te rosszúl böles magadnak,
Halld a' dörömbölést, a' harczy zajt,
'S képzeld belőle sorsodat. 'S velem
Átalsz-e jőni inkább mint zshiványok'
Kezébe jutni? károdát mikor
Kivántam én, hooy bíztalankodol?
Jőj és ha vissza jőni vágysz, jelentsd.
Mihelyt kívánod, megtérhetsz velem,
Bántatlanúl, az égre esküszöm!
De most kell jőnöd, okvetetlenül,

Vesztedre téged itt hagynom gonoszság
És gyávaság is volna; jój, siess.

LENKE.

Nem szívesen, de ám ha kell, megyek.
'S uramnak add te hírül jó Gerő,
Hogy avval a' ki régi jótevőm
'S atyám helyett atyám volt, mentem el,
'S hogy vissza térni kész vagyok, mihelyt
Azt biztosan merészlenem lehet.

GERŐ a' remetéhez.

Én engedek. Vedd át a' kulcsokat.
De oh uram, ha benned irgalom van,
Légy ápolója, el ne hagyd az árvát.
Korán, nagyon korán boldogtalan,
Boldogtalanb, mint szóval mondható.

REMETE.

Arról ne aggj. Több ok von engem arra,
Mint hinni képes vagy. De mondd uradnak,
Ha élve vissza tér, hogy itt valék,
'S hogy számot adni kész vagyok, ha kell.

Remete, Lenke el.

GERŐ.

Soha! soha! nem mondom azt neki.
Az őt megölné tőrnél gyilkosabban.
Oh óh hogy én nem halhaték meg eddig!

Siromba szálllok 's nem lesz nyúgodalmam,
Mert én valék e' gyásznak eszköze!

el.

B A N Ó jő.

Itt sincs 's ez már a' legbelső terem.
Későn jövék! a' gyöngyház itt maradt,
De gyöngytelen, hajh, azt más szedte ki.
Szerelem, szerelem! ha bűnbe iktatál,
Miért nem adtad érnem czéloomat?

A! jőnek, és aligha társaim.
A' latrok, úgy harcolnak mint az eb:
Leghathatósb csatájok ugatás.
De őket is kerülnöm kell; tudom,
Vesztő dühökben ízre rontanának.
Csak most ki tudjak jutni sértelen,
Erdőmbé térek vissza álmodozni,
Mert engem a' való nem boldogít.

el.

T E L E G D I künn.

Hozzátek őt, a' vakmerő latort,
Hadd lássam és hadd büntessem meg őt!

bejő Gerővel.

Mi ez Gerő? hol a' te asszonyod?
Öreg, miért é' köny kihamvadott
Szemedben? mért nyögsz, mért vonaglol így?
Hová tevéd őt, szólj; ne tétovázz.

G E R Ö térdepelve.

Oh ölj meg engem, ölj meg e' helyen.

TELEGDI.

Vérháború! mit kell még hallanom.
 Ne mászsz előttem, féreg; válaszolj.
 Vagy czimborává lettél, agg, te is?
 Ha istened van, mondd meg, hol van ő?

GERŐ.

Oh én igen boldogtalan vagyok.

TELEGDI.

Öreg ne ingerlj! azt várod-e
 Hogy átkaimmal mennyet 's poklokat
 Felzúgjak ellened? szólj, hol van ő!
 Ne tégy fenébbé mind a' fenevad;
 Hová tevéd, hová rejtetted őt?

GERŐ.

Oh mért maradtam hírmondónak én!
 Nincs asszonyunk, szép hölgyed oda van.

TELEGDI.

A' régi gyászdal zendül újra meg!
 Hát meglopák a' rablók váramat?
 'S te gyáva élsz, hogy ezt elmondd nekem?

GERŐ.

Élek, hogy ölj meg, rajtam állj boszút.

katonák jönnek egy kötezzel.

TELEGDI.

Hé lóra! lóra! férfiak 's utánok!
 A' rablók elragadták hölgyemet.

Száz telket annak, a' ki vissza hozza.
Utánok a' ki hívem, és vitéz!

Katonák el.

'S öreg te itt e' foglyot vidd alá,
'S a' felső börtönökbe zárd; de úgy
Vigyázz mint ősz fejedre; mert az ég'
Nagy istenére mondom, meg nem élsz,
Ha vissza jőve nem találom őt.

mindnyájan el. A' megkötött Kolta 's Gerő hátra maradnak.

GERŐ.

Ez megleszen; de hölgyed elmarad.
Boldogtalan, ha nem találhatod,
Boldogtalan, ha megtalálod őt;
Számodra földön több szerencse nincs.

Koltához.

Milly gyermek ez! 's már rabló és gonosz.
A' roszra ember milly korán megérik;
'S jóban hiányos holta' napjaig.
Jőj ifju társ! setét tömlöczbe most,
'S a' még setétebb sírba nem sokára.

KOLTA.

A' sír' nyugalma háboríthatatlan.

el.

E R D Ő.

Bokrok között remetelak 's vasrostély ajtajú kápolna látszik,
 mellette egy mély vízárok megy el, rajta keskeny bürü van, a'
 remete 's Lenke által jönnek. A' remete a' bürüt áthuzza, 's
 leereszti.

L E N K E.

Te félelembe ejtesz, jó atyám,
 A' jótevő bürüt mért rontod el,
 Melly a' riasztó mélyen át emelt?

R E M E T E.

Jobb elszakadni lányom, a' vidéktől,
 Mellyből jövének. Itt most már honn vagyunk.

L E N K E.

Ah itt a' borzadás' hazája van.

R E M E T E.

Nem! itt az eszmélet' hazája van,
 És a' magába térő bánaté.

L E N K E.

Mi bűnt követtem el, hogy így beszélsz?

R E M E T E.

Mind bűnösek vagyunk. Nézz jól körül,
 Nézd e' szelíden zárt völgy' ajtaját,
 Melly a' kiesre messze nézni hagy,
 Hol a' nagy ég a' síkkal össze foly,
 Hol mint egy végtelenbe vész a' szem;
 'S nézd itt ez elszakasztott völgykebelt,

Ezt a' vadonba fojtott tartományt ,
Mellyet hegy, erdő zordónan kerít ,
Mellynek tövissel rakvák útai ;
Hol mély mederben kis patak csörög
'S hulló virágok a' rövid tavaszt
Hamar jövendő télnek jegyzik el.
Ez itt az élet ; ott a' túlvilág ,
Szép és kies ; de ösmeretlen új hon ,
Mellynek határinál megáll az ész
'S a' vissza döbbsent szívtől kér tanácsot.
Örök hazánk az mégis, ez tanya.

LENKE.

Jégborzadásba hoznak szózatid ,
Oh jótevőm , bár pusztá hangjokat
Hallom csak , 's értésökre nincs erőm ;
Vagy inkább rettegek megérteni ,
Mi engem érdekel. Való tehát ,
Hogy földi jónak olly rövid birása ,
Hogy a' szerencsét én csak álmodám ?
'S nincs vissza téret távozás után ?
Ah félni kezdek , hogy bal óra volt ,
Mellyben kiléptem al sorsom' köréből.

REMETE.

Bal óra volt , de nem , ha vissza térsz
Kiváнатiddal csendbe és magányba ,
Ha fényes vágyaidtól elszakadsz
'S eléged azt , mit isten rendelend,

Oh lányom, a' világi fény hiú,
Valódi üdvöt szíválázat ad.

LENKE.

Te olyyat kívánsz a' mi nem lehet.
Hitem kötött le férjem' sorsfokához,
Követnem illik, nem kerülnöm azt.

REMETE.

De késznek illik lenned veszteségre,
Mert férjed, a' kit említasz, halhat is.

LENKE.

Az ég ne adja érnem azt soha!
'S ha él, 's veszélyes napja elmulik,
Magad mondád, hogy vissza adsz neki.

REMETE.

Igen, ha azt kívánni is fogod.

LENKE.

Bűn volna nem kívánnom, mert hitem
Kötött le hozzá, 's ahhoz hű leszek.

REMETE.

Szegény leány, te nem tudod, ki vagy.

LENKE.

Mi ez? miért szólsz így rejtélyesen?
Ez engem elrimít. Nem ösmerém
Atyámat, az való; de tisztelem
'S korán kimúltát sokszor síratám.

REMETE.

Én ismerém, hajh jól ismertem őt.

LENKE.

Igérted többször hogy felőle szólsz,
'S hiába vártam eddig, hallgatál.

REMETE.

Oh a' titok sem mindig rejtve jó.
Én azt hívém, és megcsalatkozám.
De végy erőt leányom 's kérd az istent,
Hogy a' ki sorsot mére rád, az adjon
Hozzá türelmet, és vigasztalást.

LENKE.

Olly bús az, a' mit készülsz mondani?
Én, míg beszélsz, e' kőre hajlom itt.

leül.

REMETE.

'S a' kő nagyon jól illik gyámodúl,
Kemény az, mint atyádnak szíve volt.
'S minden termék közt a' kő legsajátabb
Betűje sorsod' zordonságinak.
De halld, keves szóm adja tudtodúl:
Elég rövid hír a' bús nem lehet.

LENKE.

Légy irgalommal — oh vagy csak beszélj,
Készen vagyok, bevárom a' csapást.

REMETE.

Nem úgy leányom! még nyugott lehetsz,
Csak bízd az égre lelkedet. De halld:
Én 's egy vitéz szeretünk egy leányt

Nem mondom el, milly szép volt, 's mennyire

Szerettem őt. Mind ennek vége van.
Amaz szerencsésb, mert gazdag vala,
Elvitte őt várába; én az erdők'
Barátja lettem, gyászos remete,
Ép férfi akkor és most csak nem agg!
De nem tön engem kor 's az év öreggé;
Bú, gond alatt hajolt meg termetem,
'S idő előtti tél hervaszta el.

Ám boldog ő sem volt. Harcz vont a ki
Szerelmi életéből 's én a' hölgyet
Még egyszer látni vágytam, láttam őt:
Nem volt boldogtalan; mert jó vala,
'S változhatatlan sorsán megnyugott.
'S én erdeimbe mélyebben vonultam,
Nem eléggé mélyen lelki búm elől;
Az ott is üldözött és üldözend,
Míg sírba nem megyek.

Te sírsz leányom? hála könyvéért!
De halld tovább. Amaz rabúl esék,
Majd megszökött és jött — örömré nem!
Avval nem áldá őt meg istene;
Jött, hogy megejtse őt a' rágalom.
Hogy hölgye hűtelen, hogy titkosan
Tiltott szerelmet élt velem, — velem!
Gonosz nyelv súgta, és ő hitt neki.

Nem méltó bízni angyal hitvesében ,
Hitetlenül megrontá ön magát.
Két gyermekét, kit az szült, elveté,
Erdőbe hányta vadnak ételül ;
A' hölgy buvában elhalt nyomorún.
'S a' férj, ki ezt tehette, volt atyád.

LENKE.

Oh szörnyü, szörnyü ! mért van illy atya !
Én árva ! most anyátlan is vagyok.

REMETE.

Halljad tovább. Az ikreket midőn
A' szolga hozná, úgy akarta isten
Hogy észre venném. Jól ismertem őt ,
'S mert a' gonosz hír hozzám is hatott ,
Gyanítám, a' minek történni kell.
Reszketve vártam távoztát 's mene.
De nem magam valék erdőlakó.
Haramja jött, egy durva férfiú ,
'S vassal kíváná a' két gyermeket.
Harczoltam érttök ; rejtett kardomat ,
Mellyet vadakra tarték, ember ellen
Villogtatám még egyszer, 's a' lator
Nem győzhetett ; de elfogyott erőm
'S osztályra kelle állnom : a' fiút
Vivé el ő, én a' lányt, tégedet
Mentettelek. 'S hogy az vagy, a' kinek

*

Tartálak, e' kicsin jel győze meg,

a' Gerőnek mutatott jelet előveszi.

Anyád' nyakán sokszor szemléltem ezt;
De ott egész volt, itt csak fél, felét
'S testvéredet haramja vitte el.

LENKE.

Oh mért előbb nem mondtad meg ezt!
Hivalkodólag éltem 's könnyüden,
Holott a' földön búra 's gyötirelemre
Több tárgya senkinek sincs mint nekem!
De add atyám, add által a' jelet,
Szivem fölött fogom viselni azt.
Szivemben oh anyám' gyászképe lesz.

REMETE. általádja a' jelet.

Jó helyre tedd; ez minden örököd!

LENKE. nyakába akasztja.

Oh drága jel! melly gyászok oktatás
Van érczesítve a' te félszivedben!
Ércz 's félszívű volt, — ah nem, — szívtelen,
Ki engem illy inségre juttatott.
De nem, nem — megbocsássaatok nekem
Anyámnak hamvai, és te drága jel!
Ti engem csak jóságra intetek.
Bocsánat annak, a' ki vétkezett!

REMETE.

Bocsánatot csak ég kegyelme ad.

LENKE.

'S nem méltó arra, a' ki megbukott?
Kit rágalomnak töre ejte meg?

REMETE.

Itélje azt meg fenn a' nagy bíró.

LENKE.

Itélje bár, de én sajnálom őt.
Bizonnyal ő a' legboldogtalanb
Halandó mindenek közt. Harczba ment,
Kemény rabéltet élt, a' megszökés'
Félelmeit kiállta, és mikor jött,
Szilaj gyanú' kigyói mardosák.
Ah ő a' bűnre ingerelve volt.
Atyám! remegve kérdek, él-e ő?

REMETE.

Neked leányom ő már meghala.

LENKE.

Nekem? Tehát él! mondd atyám, ki az?
Én nem menendek háborgatni őt,
Hogy lássa, a' kit egykor elvetett;
De hosszú boldog éltet 's tettiért
Bocsánatot fog esdekelní szívem.
Megadja isten' szent kegyelme azt.

REMETE.

Ég' szent kegyelme adjon, jó leányom,
Erőt neked, hogy eltűrd hallani,

A' legszörnyebbet a' mi mondható:
Telegdi férjed —

L E N K E.

Oh ne mondd, ne mondd!

R E M E T E.

Atyád, vagy inkább eskütt férjed, ő!

L E N K E.

Irtózatos! aléltan a' köre rogy.

R E M E T E.

Irtózatos! 's mi fájdalom nekem,
Hogy fenn maradtam kínodat nevelni.
Vidám 's bajoktól ment napokra vártam
Felhajnalodni ifjúságodat,
'S im az viharba süllyed 's éjjelét
Villám' ijesztő fénye nyitja meg.
Jer, jer leányom — Ah boldogtalan
Kemény a' sziklaágy, jer onnan el.
De nem csodálom, hogy nem birsch magaddal,
Illyen csapás erősbnek, mint te vagy,
Viselhetetlen volna, téged elzúz.
Eszmélj leányom; Lenke szólj, miként vagy?
Még nem vezett el minden, nyugtodat
Még vissza hozza távolság 's idő.
Bűnt nem követnél, bal szerencse ért,
'S ezért adózni nem te fogsz. Jere,
Pihenj leányom, jőj, pihenj meg itt.
Klastromba viszlek aztán, míg ügyed

Szakad, hogy ott élj békén, 's bízatosan.
Eljősz-e Lenke?

L E N K E.

El.

R È M E T E.

Szegény leány!

Nem tudja mit beszél. Jer Lenke, jer,
Pihenj ki itt, én tüstént megjövök.

a' kápolnába vezeti.

Itt ülj leányom, ez nem szikla már.
Szűz asszonyunk ójon meg; én megyek,
Hogy megjöhessek annál hamarább.

kijő 's a' rostélyajtót bezárja.

Lelkem remeg hogy itt kell hagynom őt;
De illy törötten nem jöhet velem:
Nem biztos a' hegy, fárasztó az út.
Jó isten ódd meg őt az elhagyottat,
Kivűled égen, földön gyáma nincs.

el.

NEGYEDIK FELVONÁS.

V Á R.

TELEGD I szolgálhoz.

Hozzátok őt a' pártütőt elé! a' szolgák el.
Megkémlem őt a' legkisebb jelig,
Kinézem egyszer végre, 's megtudom,
Milly arczon, milly szemekben rejtezik
Az ellenem eskütt sors' intézete.
Kifejtem e' balsággal terhes írást
Rejtélyiből, 's zarándokúl megyek
A' nagy világba hogy kiirtsam azt,
Kit a' kajánúl kérlelhetlen átok
Megrontásomra felhatalmazott.
Vad állatokhoz járok iskolába
És megtanúлом mint kell ártani.
Ádáz leszek, mint a' párduczfiú,
Kegyetlen mint a' vért szagolt oroszlán,
Agyarkodó a' fára kelt hiúzként;
Nyilván és lesben mint az ál kigyó,
Utána járok hogy megejtsem azt,
Kitől nyugalnam nincs ez életem.
De mind hiába, hölgyem oda van;

Haszontalan volt minden fáradásom,
'S utána jártom távol és közel:
Erdő, berek nem adják vissza őt.
Eldúlt szerencsém' romján egyedül
A' kárörömnek égő áldozatja
Táplálja bennem még ez életet,
'S ez ünnepnél az áldozó pap, én,
Gyönyör helyett véráldomást iszom.

Kolta elé vezettetik.

Jön; 's mintha ismerősöm volna; az!
E' rossz fiú jött szemközt a' helyen,
Hol Lenke állt 's először láthatám.
Átok, halál, bogy el nem zúztam őt!

K O L T A.

Ki itt az úr? ki hívat engemet?

T E L E G D I.

Rosz gyermek, azt még jókor megtudod,
Korábban mint szeretnéd; jőj közelb.
Hozzátok őt.

K O L T A.

Ne hidd, hogy rettegek,
Ha még sötétebb volnál is, noha
Elég sötét vagy, hogy bakóm lehess.

T E L E G D I.

Lator, te még daczolsz? kevesled-e
Gaz tettidet, mellyekkel isten, ember
Megbántva és te kárhoztatva vagy?

K O L T A.

Nincs hatalom, melly, a' mi téve van,
Nemtettre változtassa. Légy rövid;
Akaszsz vagy üss agyon, csak czenket ölsz,
Kit számba nem kér még az isten is:
Én egy kihányt, hitvány fattyú vagyok.

T E L E G D I.

Mind olly nevek, mellyek rád illenek,
De meg se gondold, hogy halálodat
Eléglem egyszerűn. Te élni fogsz,
'S gyötörtetel, míg kedvem telhetik,
Vagy a' mit elraboltál, megkerül.
Tanítani foglak mint az iskolást,
Hogy érezd azt a' lelki kintehert,
Mellyet reám hozál, hogy tudd, azért
Milly háladattal tartozom neked.
Menyekzöm áldva volt az égiektől
'S rablóvezér! te lettél ördöge!

K O L T A.

Én váradat kívántam.

T E L E G D I.

'S hölgyemet?

K O L T A.

Asszonyra nincs szükségem. Asszonyom
A' szent szabadság, mellyért harczolok.

T E L E G D I.

Szabadság! millyen a' vad farkasé,

Szabadság, mellyel a' vad állat él,
A' kánya, holló, a' setét bagoly
'S mind, a' ki lopni és rabolni tud.
A' szent szabadság és ti! oh lator,
Ez a' szabadság ront el engemet,
Ez tölt nekem most olly ürömpohárt,
Mellynek fanyarja el nem vész izemből,
Míg lelkem' hosszadalmas léte tart.
Mosolygasz gyermek? sírj, én megteszem,
Hogy sírni fogsz és enyhet nem találsz.
Én meg nem öllek, élni fogsz fiú.
Az égnek hála, hogy még ifju vagy!
Alig hogy éltél, 's legszebb napjaid
Még hátra volnának; de megteszem,
Hogy e' napok borzasztók legyenek,
Hogy átkozódjál hosszúságokon.

K O L T A magában

Ez ember rémítő kezd lenni. Szív!
Ne ingadozz, vagy asszonyoknak nevezlek.

T E L E G D I.

Kellők az első kornak álmai:
Hír és szerencse-pálya nyitja meg
Szép templomát az ifjuság előtt,
'S hév lelke tettel vágy elérni azt.
Én téged ettől vissza rántalak:
Gyalázat és nyomor tengessenek,
'S kilátásod kétségbe esés legyen.

Az ifjunak szívében ég lakik,
'S abban szerelmi boldogság az üdv
'S barátkozás ön nyájabéliekkel;
Neked barátod nem lesz e' világon
'S ne láss szivedhez hajló nőt soha.
Örvendetes fiúnak, a' ki megtér,
Baj és veszély után az ősz atyát
Meglátni egyszer még a' sír előtt,
Ha illy atyád van, őt te nem fogod
Meglátni többé, nem testvéridet;
Még a' ki fájdalommal szült 's nevelt,
Ha él, egy aggodalmas jó anyád,
Ő sem fog látni vissza tért fiát,
Te vissza nem térsz hozzá, nem soha.
Vagy elhalának már szülőid? oh
Még is szeretnél látni ember-arczot,
'S derűt, borút a' szállt, kelt nap után,
'S az évszakasznak változásait,
De mindezekben részed ne legyen:
Semmit ne láss gyász falnál egyebet,
Semmit ne hallj, mint sóhajtásodat,
Semmit ne érezz, mint inségedet,
És még se tudj meghalni! Szándokom
Volt, hogy megöljelek; de légy rabom,
A' legsetétebb tömlőczöm' lakója,
Hol sem barát sem ellen nem talál fel,
'S te veszve vagy, ha én meghaltam is. —

Mint tetszik ez? Még pusztá kedvesapongás,
'S olly semmiség mint vélted, ártani,
'S másokra bút, kárt hozni oktan?
Mutasd most gúnymosolygó arczodat!
Hadd lássam azt a' könnyelmű vitézt,
Ki a' halálról olly megvetve szól?
Meg! megkísértem bátorságodat.

szolgáinak int

K O L T A.

Megállj, megállj!

T E L E G D I.

Hah sírsz-e hát fiú?

K O L T A.

Igen! te szörnyü vagy, 's irtózatoss
Mint képzelém, mint arczod jósolá.
'S ha sírnom érdem, tengerköny leszek
'S feláradok míg szíved' sziklavárát
Ki nem vivandják bús hullámaim:
Ne tégy le engem szörnyü foghelyedbe.

T E L E G D I.

Vigyétek őt! nem hallgatok reá.

K O L T A.

Ím lábaidhoz omlom 's itt veszek,
Míg össze nem törsz, mint egy pormüvet,
Mellyet magának pajzány kényü sors
Hitvány, veszendő játéku teremtett.
Halált és nem kegyelmet kérek én;

Bár ifju még, megszoktam a' halált
Felemnek nézni 's egygyel tartozom.
De szörnyü tömlőcződtől borzadok;
Ha ember és nem ördög' malma vagy,
Ölj meg, ne tégy már élve is halottá.

TELEGDÍ.

Mi bátorít, hogy alkudozni merj?
Nem alkhatál-e addig, mig szegény,
Mig koldús nem valék? Országokat
Kész lettem volna értted felkutatni,
Ha tudjam e' jövőndőt, hogy betöltssem
A' feltatált kincsekkel szomjadat.
Most semmim, semmim a' boszún kívül
Nincs, a' minek becsülném értékét,
'S ez alku' tárgya nem lehet. Lemégy,
De nem maradsz ott a' hová jutandsz;
Mélyebbre teszek, mint a' kútfenék;
Új épületre költök, csak hogy az
Ollyan setét, olly borzasztó legyen,
Millyen nyomorúvá tettél engemet.
Ne késsetek, tüstént vigyétek őt.

KOLTA.

Megálljatok! 's te hallgass meg kegyetlen,
Avagy legitt atyámnak mondalak
'S rád esküszöm; mert minden emberek közt
Hozzád, ha él, csak az lehet hasonló.
Igen! tebenned sok van, a' mit én

Atyámnak mondanék; az én atyám
Lehete csak olly kegyetlen, mint te vagy.
De halld meg, a' mit ten javadra mondok!
Bocsáss el engem menten, szabadon
'S én vissza szerzem hölgyedet, ha él.

TELEGDI.

Mit szólsz fiú? vagy jól hallottam-e?

KOLTA.

Igen! de tartsd meg nyájasb arczodat,
Azt, melly reád jobb órákból maradt.
Ne nézz reám ez öldöklő szemekkel,
Ezekben börtönt látok és halált.
Dölfös valék és délczeg 's ez ha bánta,
Im gyáva most és esdeklő vagyok.
Mi hasznod abban, engem gyötrened?
Atyát, anyát én nem látok soha:
Egész Erdélyben nincs atyám nekem,
'S itt e' hazában hontalan vagyok.
'S a' puszta' fájaként, ha elveszék,
Nem fogja senki szánni vesztemet,
Örülni nem fog senki éltemen;
De ifju lelkem örvend élni még,
'S a' szép világot látni gyönyöre.
Igen! te jól gyanítád, ifjunak
Hír és szerencse nyitnak szép mezőt;
'S hírt és szerencsét álmodoztam én is
'S nem rettegém útálló vészeit.

Hagyj élni még 's én szolgád maradok,
 Mig tartozásom mind leróva nem lesz.
 Bocsáss el 's én hölgyeddel megjövök.
 Bajtársim őt ha elvivék, bizonynal
 Rám várni fognak. Felhajhászom őket,
 Ha a' világnak végén vannak is.
 Én útjokat tudom 's bár délczegek,
 De nő iránt nem fognak véteni,
 'S én vissza szerzem őt bántatlanúl.

TELEGDI.

'S ha vissza nem szereznéd?

KOLTA.

Megjövök.

'S te állj boszút, mint tőled telhetik.

TELEGDI.

Nem rosszakat beszélsz. De mit teszek,
 Ha vissza nem térsz?

KOLTA.

Értlek. Én lator

'S rabló gyanánt rohantam váradat meg,
 'S te nem hiszesz szavamnak. Átkokat
 Fogadhatnék fejemre, öröket
 Adhatnál mellém. Úgy de őreidtől
 Megrémulendők elszórt társaim
 'S gyanús lehetne esküm 's átkaim.
 Nem átkozódom hát, nem esküszöm;

De él az isten és az hallja meg:
Megszerzem őt, és megjövök, ha nem.

TELEGDI *gondolkodva.*

Oldjátok őt. Szabad vagy. Menj tova.
Magadra hagylak 's ten ajánlatodra.
De halld 's jegyezd meg, a' mit végre mondok:
Légy hű szavadhoz, töltsd be 's tartsd meg azt;
Mert úgy hiszem, tehetségedben áll.
Nem mondom, mit teszek ha teljesíted;
De szörnyeteggé változom ha csalsz,
És rád találok még a' földben is.
Siess; és hű maradj.

KOLTA.

Nem szólhatok;
De tetteim mutassák, milly vagyok.

TELEGDI.

Távozzatok, te Andor itt maradj.

szolgák el Kuvikon kívül.

Nem volt szokásom és nem tettem eddig,
Hogy a' mi jót adék, felhányjam azt.
Dús gazdaként, ki nagyban tudja csak
Jóságait, kicsinre nem vala
'S aprókra gondom. Most szorulni kezdve
Számon veszek minden kis tartozást.
Téged magam neveltelek, kicsin,
De fürge gyermek jöttél hajlakomba,
'S most már vitéz és bátor szolga vagy.

Ha élek, nem léssz elfeledve; menj most
'S kísérd ezen fiút, kit elbocsáték,
De titkon, észrevétlen, útain.
Nézd mit teszen, hol jár és mit talál.
Az erdőszéleken várandlak én,
Ott elfogadni híredet, ha lesz.
Ne nézd mikor van nap, mikor van éj,
Kapcsoljad egybe a' két félidőt
'S szolgálatomra fordítsd hasznosan.
Nem szükség mondanom, hogy asszonyod
Kit feltalálni 's vissza hozni kell.
De légy okos, ravasz, ne vakmerő.
Ha a' fiú magán lesz, 's szökni készül,
A' mit te útaiból fogsz észre venni,
Hozd halva is, de inkább élve meg.
Adj hírt, ha feltalálta társait.
Utánad én még kémeket fogok
Rendelni mindenütt, hogy el ne légy
Szakadva őrtanyámtól. Most eredj.
'S szemesnek a' világ! — járj boldogúl.
Te késel?

K U V I K.

Nem akarnék szó nélkül elmenni uram;
de nem tudom mit mondjak. Én elmegyek
's ha hárman nem jövünk vissza, nem az én
hibám lesz. Egy szó mint száz, én semmi-
vel sem leszek jámborabb, mint egy kutyafejű

tatár, csak hogy neked híven szolgálhassak.
Ha ő rókává készül lenni, én kopója leszek,
ha nyúllábakat ölt, én bizonyosan agara leszek;
ha ördöggé változik, én még ördögőbb leszek 's minden ábrázatban addig üldözöm mig lihegve vissza nem tér oda,
honnán szökni akart. Különben pedig itt leszek,
mikor nem is vélnéd, ha isten is úgy akarja.

TELEGI.

Menj jó fiú, menj, 's tedd a' mit fogadsz.

Kuvik el.

Ha lelke jobb nem volna, mint szava,
Nem küldeném; de jól ismérem őt.
Nem rossz madár, bár rosszul énekel.
A' fülmilével nem vetélkedik,
De harczos mint a' sólyom 's gyors kapó.
Szerencse! kísérd őt és hozd haza
Arval, ki szívem' vérétől szakadt el.
De nem bizom rá végkép dolgomat.
Én is vigyázok 's örvénypont gyanánt
Magamhoz szívok minden tudhatót,
Hogy ahhol tenni kell majd, ott teremjek,
Miként a' sors hozandja, új öröme,
Vagy vérontással rettentő boszúra.

E R D Ő.

Egy felől a' kápolna látszik, Lenke rostélyába fogózva 's fejét
arra támasztva, térdepel, más felől Banó gondolkodva áll.

B A N Ó.

Ismét szabad vagyok; szabad? csak lábom az,
De lelkem nyűgözött; bús szárnyain
Szerelem az oldhatatlan vas bilincs,
Ha fölveszem sír, sír ha fektetem:
Akarmiképen kín és fájdalom.
Gábor! te nem vagy pártütő; de én,
Én az kívánnék lenni, a' világ
'S természet ellen 's hajh már az valék,
Mert bűnt követtem 's nem hasznomra, el.
Őrült vagyok, csak hogy még nem tudom. —
'S most makkal éljek itt? oh Jupiter
Tégy vad galambok' társává, ha élsz,
Hadd búgjam el siralmas éltemet.
De hol vagyok? nem a' jó remete
Tanyája ez, ki Lenke' jótevője?

L E N K E.

Atyám!

B A N Ó.

Mi ez? van még boldogtalan
Kivülem itt?

L E N K E.

Atyám, az istenért,
Ha itt vagy, szólj, ne hagyj illy védtelen
Bús martalékká lennem. Oh nagyon
Keservesen lakoltam vétkemért.
Megvallom azt; hívságos lengeség
És fényre vágyás birták lelkemet!
De szerfölkötti a' mit szenvedék.
Éj volt szivemben, a' mint elhagyál,
Éj és ború hogy ébredék, szememben.
Álmom kietlen 's borzasztó vala
'S az éj körüllem kézzel fogható:
Sűrű sötétség mindenütt 's iszony.
Oh illyen éj, ha még egy ér, megöl!
Nem láthaték; de hallék szörnyeket:
Vad állatok harczoltak véresen
A' szomszéd ormokon; 's mindig közelb
'S közelb hatának vad zajgásaik.
A' farkas ordított, a' róka nyítt,
És a' vad macska' borzasztó rivása
Végig hatott az éjen 's lelkemen.
Ajtómra túrt a' gyilkos erdei,
Hallám fogának csattogásait
'S mély horkantása' öldöklő zaját.
Nem éltem többé; éltem rémület
'S kín' összesége volt. — Ah jó atyám,
Atyám és jótevőm, nem hallasz-e?

Oh légy kegyelmes, vígy akárhová,
Csak itt ne hagyj meghalnom; vígy legott
Klastromba 's én ahítatos leszek,
Lemondok a' világról mindörökre,
Hogy megbocsásson isten bűnömért.
Ah senki sincs itt 's esdeklő szavam
Vadonban hangzik el!

BANÓ közelít.

Hatalmas ég!
Kit hallok 's melly szívszaggató panaszt?
Oh Lenke, Lenke, így talállok itt!

LENKE.

Szent isten! nem Banónak hangja ez?

BANÓ.

Ösméred azt még? oh boldogtalan,
Mi vész hozott e' helyre tégedet?

LENKE.

Ne kérdd, ha benned irgalom lakik.
Banó! én téged megbántottalak,
Csak téged a' világon. Ah Banó
Légy embereknel jobb, légy angyalom:
Bocsáss meg, 's ments ki rémítő helyemből.

BANÓ.

Megyek, megyek. — De hol van olly erő
Melly e' kajánúl össze vert reteszt
Felbírja törni? Oh mért óriás,

Mért Sámson nem vagyok! De várj, jövők.

megy 's egy kődarabbal vissza tér, 's -a' zárt több ízben,
de sikeretlenül, letörni iparkodik.

**Hiába! nincs erőm. — De Lenke várj,
Én tüstént megjövök 's te mentve léssz.**

LENKE.

**Ne menj, ne menj! Így nem vagyok magam
'S rabságom tűrhetőbb, ha társ maradsz.**

BANÓ.

A' mint kívánod. Itt ülök veled,
És itt halok meg. Vagy nem! azt az ég
Nem fogja hagyni. Oh e' vas rekesz
Nem olly erős gát köztünk, mint amaz,
Melly tőlem elválasztja szívedet.
De nem fogok szerelmet emlegetni,
Sok kinomat szerezte már is az!
És téged nem gyötörlek; légy nyugott.
Leülök és tünődöm, mint lehessen
Felnyitnom e' zárt. hirtelen 'S úgy lesz, úgy
teszek!

LENKE.

**Félek, Banó, hogy itt veszünk 's nekem
Csak hálaszóm sincs sok jószágodért.
Hagyj engem itt.**

GERŐ.

Nem minden kincsekért!

Csak egy kis tűrést! Ez feszítse ki
Kegyetlen zárodat.

egy heverő doronggal kifeszíti az ajtót.

Jőj Lenke, jőj,
És légy szabad; zárad feltörve már.

Lenke Banó előtt letérdepel, Banó fölemeli.

Ne térdepelj! vagy én elsűlyedek,
Hagyd megcsókolnom ezt a' kezedet,
Melly nem lehet 's enyém nem lesz soha.
Oh Lenke! Lenke!

LENKE.

Hagyj, engem Banó,
Hagyj lábaidhoz esnem, vagy tapodj el,
Mint eltapodtam híváságos szeszélyben
Szived' szerelmét, háladatlan én.
Minden sebek közt, mellyek értenek,
Ez a' leginkább vérző.

BANÓ.

Hagyd el ezt,
Ha nem kívánod távozásomat.
Nem látod Lenke milly boldog vagyok?
Bohó valék, hiú, és oktalan
Mind szólva mind cselekvé; 's nem csoda,
Hogy megvetél, csak megvetőm lehattél:
Ollyan csodává tőn a' szerelem,
'S a' mit kívántam, örület vala.
Most ép vagyok; kigyógyúlt szellemem

Hívságiból. Szeretlek, oh igen,
Szeretendelek, míg lelkem' élte tart,
De nem vadúl, nem durva földileg.
Szerelmem tiszta lesz 's gyönyörteli,
'S olly büntelen, mint angyalé lehet.
Szeretni foglak 's arra áldozom
E' szenvedélyt, hogy szolgáljon neked.
Világ előtt légy másnak birtoka,
De a' nemesb, a' szellemibb szerelm,
Az engem illet. Ő csak a' jelent
Bírhhatja tőled; engem távol is
Helytől, időtől menten üdvözít
Érzelmem és te emlékezni fogsz
Barátodról, ha tőled elszakadt.
Ne sírj, ne sírj! hová vezesselek?
Ne bontsa meg siralmad üdvömet:
Szolgád vagyok, parancsolj, 's elmegyek
A' legahalálosb ellenséghez is.
Jőj és vigasztald váró férjedet.
Én elvezetlek hozzá. Jősz-e Lenke?

LENKE.

Oh vígy klostromba engemet, Banó.

BANÓ.

Klostromba? hát te nem vagy boldog ott,
A' fényes úrnál, 's gazdag őslakon?
Csalatkoznál? vagy melly balság, mi baj
Az a' mi tőle téged számkivet?

De nem gyötörlek. Hallgasd el, ha fáj
Megmondanod. Szerencséd felboszonta:
Azt gondolám, te kéjben 's boldogúl élsz,
Mig elvetett én, mint a' kárhozott
Angyal csikorgék kín és bú miatt.
'S te még szerencsés sem vagy! Oh ez engem
Örökre meggyógyíta; megbocsáss
E' szózatért: megbünhődöm, ha kell.
Szerencsét én már el nem fogadok,
Az nem lehet jó, nem kívánatos,
Mert téged elhagyott. Balsors legyen
Barátom, mert az a' te társad is.
Frigyébe állok bajnak és nyomornak,
Mert ízleled te azt, 's én boldogabb
Lehetni nem kívánok mint te vagy.
Hová megyünk? hová vezesselek?

LENKE.

Vígy a' hol nem lát ismerőst szemem,
Hol a' rideg monostor' szűzei
Elszártan élnek szent magányokat.
Oh vígy el engem 's rejts el ott örökre.
'S ha elhagyott Lenkének gondolatja,
Melly háladatból áll még egyedül,
Neked díjúl lehet, közel leszek
Hű gondolattal hozzád szüntelen
'S e' hála' gondolatja nem szakad meg,
Míg lelkem, elmém gondolkodni tud.

B A N Ó.

Áldjon meg isten e' szép szavakért:
Lelkembe zárom tiszta hangjokat
'S az vissza zeng ott még sok év után,
Midőn már elszakadtak útaink.
De melly veszély jön újlag reánk?
Zajt 's durva szókat hallok. Jer, siessünk,
Vagy rejtekezzünk itt e' fák megé,
Míg által mennek.

Vid 's társai messziről látszanak.

Ah késő! azok

Kiket leginkább rettegek. Jere,
Ha még nem láttak, elhaladhatunk.

Vid's társai berohannak.

V I D.

Hohó! fiú, add azt a' lányt ide.
Utána társak, el kell fogni őt.

H A J D Ú.

Az asszonyt add vagy bőrdet, fiú,
Vagy mind a' kettőt. Dörgő karabély!
Hisz' ez volt a' ki minket jégre vitt,
Hol hadnagyunk vagy halt vagy elveszett.

V I D.

Megállj fiú, hagyd itten a' leányt,
Ha kedves életed.

L E N K E.

Ah elveszünk.

*

B A N Ó.

Távozzatok! nincs hozzá jogotok.
Míg élek, őt én el nem hagyhatom.

H A J D Ú.

De elhagyod ha én megfojtalak.
Jer áruló! én irgalmaskodom:
Lemetszelek, hogy fel ne kössenek.

V I D.

Hátrább pirók! te nem vagy itt az úr,
Hogy életet szíj és halált lehelj,
Mint a' bozóti sárkány. Hátra mondom,
Pütkösdí rózsá! Itt vitézkedel,
De hadnagyunkat gyáván elhagyád.
Igen, pirók, te hagytad őt oda,
De félre most, és hadnagyunk' nevében
Hallgassa szómat minden a' ki hű.

T Ö B B E N.

Halljuk Vidot!

V I D.

Először is mind hátrább álljatok.
'S te asszonyom, szüntesd félelmedet.
Itt senki sem bánt, míg parancsolok.

B A N Ó.

Légy áldva e' kegyelmes szózatért.

V I D.

Oh az leszek, ha nem kívánod is,

De még is egy kérdésem van, felelj:
Ez a' megtámadt várnak asszonya?

BANÓ.

Igen!

LENKE ijedve.

Nem, oh nem az! Banó.

Miért felelted azt!

VID.

Mi a' veszély!

Ti össze sügtök? nyilván szóljatok.
Vagy a' barátság köztünk megszűnik.
Igen vagy nem?

BANÓ Lenkéhez,

Oh Lenke mondj igent!

Különben elveszünk.

LENKE.

Nem mondhatom.

Ah így is, úgy is már elvesztem én.

VID.

Hogyan? meguntad férjedet talán?
Megengedj, ifju hölgy! az nem segít.
Te itt maradsz, de hadnagyunk helyett
Váltságban ismét vissza térsz uradhoz.
'S e' hírt a' várba társad megvigye.

KOLTA jó.

Megalljatok hé! én is itt vagyok.

V I D.

Hah Kolta, Kolta! a' mi hadnagyunk.

Zúgás a' csapat között.

Isten hozott, hol késtél illy soká?

K O L T A.

Ott a' hol késni kellett, jó fiú!
De sok dolog van, a' mit elbeszélek,
Ha megpibentem. Nyujts kezet Vidom,
Te is Pető, bár elhagyál; de ott
Nagyobb erő volt, mint te győzheted.
Örülök hogy talállak társaim,
Sokat hiába jártam érttetek.

V I D.

Mi rejtve voltunk míg te elvalál,
Csak kémeink kutatták a' cserét.
Sok aggodalmunk volt hogy ott rekedsz.

K O L T A.

Vegyétek hálámat; de társaim
A' régi dévaj Kolta ott maradt,
Hol rá pokolnyi tömlöcz' öble várt,
'S itt annak csak kísértő lelke van.
Kit látok itt? nem a' mi várvivónk ez?
'S a' hölgy nem a' vített várnak asszonya?

V I D.

Az ő; 's ez ifjuval találtuk itt
'S letartóztattuk fejkáltsággodúl.

K O L T A.

Váltságomúl, Vid! oh több mint fejem,
Több mint mi embernyelven mondható,
Függött azon, hogy megtaláljam őt.
Mi boldog óra! még csak most vagyok
Tietek társaim, csak most tudom
Hogy élek, és nem kínoz életem.
De menni kell, egy út vár még reám.
Szép asszony, bátorodjál; nincs okod
Rettegni tőlünk, megtérsz nem sokára.
A' házba, hol rád áldás 's béke vár.

L E N K E magában.

Hajh kintether; de áldás, béke nem.

K O L T A.

'S te rossz madár, bukásunk' eszköze,
Köszönd szerencse' kedvezésinek,
Hogy most megélsz; de bűnös szándokod
Itt véget érjen. Menj a' merre tetszik.

L E N K E.

Légy irgalommal. Hagyd meg őt; neki
Többel mint életemmel tartozom.

K O L T A.

Ne mondhassad, hogy zordonak vagyunk.
Kísérjen ő is és legyen tanúm
Hogy jól viseltem gondodat. Jerünk. el.

K U V I K elő jó.

Többet tanultam, mint tán kellene.

A' hölgy a' várba nem kívánczik,
Hol rá epedve aggó férje vár.
De elbeszélem, a' mit tudni illik,
A' többit fergeteg fütyölje el.

el. Banó vissza jó.

B A N Ó.

Nem szívesen megyek; de Lenke küld
Hogy fölkeressem anyját 's jótevőjét.
A' vár haláli borzadásba hozza,
'S attól kíván megmenni általog.
Okát kitudnom még nem eshetett,
De a' mit ő mond, annak lenni kell.
Halálba is, ha ő küld, elmegyek.
Itt gyáva annyi ellen védni őt,
Javára ott munkálok, hol lehet.
Az ég fogadja addig ótalomba!

el.

ÖTÖDIK FELVONÁS.

REMETELAK' TÁJA.

R E M E T E.

Későn jövök. Csapongó bajnokok
Tarták fel útamát 's feltörve van
'S megfosztva bús foglyától zárt lakom.
A' bűnösül elszerzett hölgyet én
Az égneek vágytam vissza jegyzeni,
'S a' szent monostor' szűz főasszonya
Uton van férfi őrcsapattal erre,
Hogy elfogadja új menyasszonyát.
'S ő minczen itt! Oh mért jár a' nyomor
A' bajnak annyi gyászkíséretében,
Mig gyér 's rideg majd minden, a' mi jó?
Miért a' büntetés csak bünt nem ér,
Mért sujt 's gyötör feláldozott erényt?
Hová lön a' boldogtalan leány?
Talán Telegdi lelte őt fel itt?
Oh ez megölné elroncsolt szívét!
Talán gonoszb, tán rabló kézbe jött?
Oh akkor a' föld nincs az ég alatt

'S pokol! te lettél úr az emberen.
Föl kell találnom őt, ha bár
Zarándokul menendek is tova.
De mintha emberléptet hallanék!
Lassú dobajnak hangja közelít,
Remény és félelem között várom azt;
De elvonúlok hogy ne lássanak
'S talán segít kilesnem utjokat.

elvonúl, Kolta és Lenke jönnek.

K O L T A.

Helyen vagyunk; de látod asszonyom,
Hogy a' kit vársz, az még nem érkezik.
Fáj mondanom, de kell, hogy itt tovább
Nem késhetünk 's bár kedved ellenére,
Férjed' lakába viszlek. Márig is
Tovább mulattam, mint szabad vala.

L E N K E.

Megáldjon isten e' jószágodért!
Inségeim között nagy vigasztalásom
Nemes szivednek pártfogó hatalma.
Oh légy kegyes tovább is; egy napért,
Csak egy rövid nap, a' miért könnyörgök,
Ha nem kívánod szívhalálomat.
Kimondhatatlan, a' mi engem ért,
Kimondhatatlan, a' mit szenvedék.
De egy napot várj, még csak egy napot.
'S mentőm bizonnal eljövend, ha él!

K O L T A.

Mentőd? 's nekem halál! nem ifju hölgy,
Ez áldozatra nincs erőm, 's ha volna,
Adott szavammal játszni nem fogok.
Férjed dühében rettentő vala:
Halálomig négy szűk falak között
Sorvadni volt kimérve sorsomúl,
Több mint halál és borzasztóbb nekem.
Akkor fagadtam végső küzdetimben,
Hogy vissza szerzem elrabolt nejét.
'S ezt meg kell tartanom, vagy vissza térnem,
Hol tömlöczének pokla vár reám.

L E N K E.

Ah mindenütt olly kérlelhetlen ő!
De téged ifju bajnok még soká
Öröm, szerencse hordjon útidon.
Én elmegyek, ha kell; de halld
Utósó kértemet. Vigy engem el
A' szent szüzek' monostorába 's hagyj,
Mig vissza térsz a' várból, őr alatt.
De hogy hitelt nyerj, vidd ezen jelet,
Kinnal veszem le szívemről, de vidd
'S mutasd Telegdinek.

át adja a' jelet.

Mondjad neki,
Hogy ezt nejétől hoztad.

K O L T A félre.

Ezt 's nejétől?

magában.

Megfoghatatlan! Vagy te játszol így
Csalárd szerencse, 's titkos vágyaim'
Csúfjára bővöléd fel e' jelet,
Mellyet biába kértem annyiszor?
Oh e' jelen törik meg életem'
Minden bajának üldöző hatalma.

L E N K E.

Határozatlan állasz szellemed'
Küzdésiben, 's szelíd nemes tanács
Látszik ragyogni lángzó arczodon!
Te szánsz bizonnyal és kímélni fogsz.
Oh mondd, mi az, mit rólam végezél?

K O L T A magában.

Bajtársakat szerencse hoz 's viszen,
'S a' hű kebel meghitt barátot ad;
De a' kit vérrokonság nem csatol,
Az árva lesz, mig él. Reménysugár!
Oh hozd nekem fel a' rég várt napot.

L E N K E.

Tünődve várok szót, 's te elmerülsz.
Mi az, mi illy nagy álmélatba hoz?

K O L T A.

Bocsáss meg, drága hölgy; eltévedék
Ábrándozásim' tündér képi közt.

De szólj, kitől van e' kicsin jeled,
Hogy birtokától válnod olly nehéz?

K O L T A.

Ah bús jel az, de drága énnekem:
Egyetlen emlék haldokló anyámtól,
Kit szégyen és bú ölt méltatlanul.

K O L T A.

Boldogtalan, ha ollyan anya volt!
De látod, e' jel csak felet mutat,
'S félszívet annak, kit szeret, soha
Szülő nem adhat emlékül, ha jó.

L E N K E.

Ne mondj reá illy vádat: jó szivén
Én és egy bátya, ketten osztozánk.

K O L T A.

Atyád után nincs semmid?

L E N K E.

Semmi sincs:

Gyanúból veszni a' vadonba hányt.

K O L T A.

De bátyád, a' ki e' jelt bírja, él?

L E N K E.

Ha él is, én őt nem láttam soha,
És látni nem fogom. Mint kisdedet
Rabló vivé, 's tán elveszette őt.

K O L T A.

'S haramja volt, kitől én megszökém!

Oh jój szivemre, kedves, drága hóg,
Te édes, édes lány! A' durva férfi,
Ki tőled elszakasztá, mondta gyakran
Hogy húgom él. 'S gyakorta láttalak
Föltűnni képzelődő lelkemen,
Majd könnyen és derűlten, majd boróban,
Mint napjaimnak színe változott.
Most bírlak és e' nem remélt öröm
Gyönyörbe andalítva rezgi át
A' rég sovárgó lélek' hurjait.

meg akarja ölelni.

Te elvonulsz és idegenkedel?
Nincs érzetidben a' mi mondaná,
Hogy elveszett bátyád előtted áll?

egy jelet tár fel kebelén.

Nézd, én is őrzöm a' kis fél szívet,
Bús származásom' titkos képjelét,
'S ez minden a' mit rablómtól hozék.
Ne félj ölelni és add csókotat:
Testvéri csókért e' szív rég eped,
Régen sohajtoz testvér szív után.

megöleli.

Oh édes a' te ajkad énnekem,
Mint tiszta forrás hűs viránytanyán,
Melly a' homok pusztákon utazónak
Erője' fogytán végre feltánik.
Te szépen felsugárzál kis húgom,

Szép és szelíd vagy és sok száz között
Választanom ha kéne, nem vehetnék
Testvéremül kedvesbet mint te vagy.

LENKE rá borulva.

Oh bátya, édes bátyám!

KOLTA.

Szólj hugom,
Miként elégszel bátyáddal? szegény te!
Jelesb rokont 's jobb sorsot várhatál,
'S most egy csavargó' karja fog körül.

LENKE.

Oh azt ne mondd! te több vagy mint király,
Több mint akármelly gazdagság nekem!

KOLTA.

Szeretsz-e így mint most vagyok? szilaj
'S zordon valék, de már szelíd leszek,
Nyájas, szerény és csendes, mint te vagy.

LENKE.

Te jó, szives vagy, mint testvérhez illik;
De ah nagyon, nagyon boldogtalan
Hugod nem képes viszonzni azt.

KOLTA.

Ha egy világ' nagy súlya nyomna is,
Felejténém e' nem remélt örömben.
Felejts te is, ha, mint én, úgy örülsz.

LENKE.

Ah minden boldogság, az üdv maga

Nem édesíti meg keservemet.
Mint nő 's leány szerencsétlen vagyok.

K O L T A.

Többször, mióta látnom enged a' sors ,
Hallottam e' mély, elfojtott panaszt;
De mindezig csak félig érdekelt;
Most keblemet mint láng 's tűr járja meg;
Nem nyughatom, míg nem tudom, mi bánt.
Mint húgomat, jogom van védni téged,
'S minden bajoktól óva tartanom.
Szólj, melly veszély az, melly úgy retteget ?
Vagy tán a' házban, mellyhez tartozol,
Nincsen nyugalmad, nincsen örömed:
Tán zordon a' férj, és mogorva, bús?

L E N K E.

Lett volna bár az, most nem sinlenék.

K O L T A.

Vagy megcsalódál 's bánod a' kötést?
Oldhatlan az; de ketté vágható.
Vagy mért uradhoz visszatérni félsz?

L E N K E.

Oh bátya szánj meg, mindennél nagyobb,
Lélekzuzóbb az, a' mi engem üld.
Nekem Telegdi férjem és atyám.

arczát Kolta kebelébe rejti.

K O L T A.

Boldogtalan 's te most tudád meg azt?

LENKE.

Csak most midőn már késő! Esküvőm
Meg volt, midőn a' hír fülembé jött.

KOLTA.

Oh ez fanyar hír a' nem várt örömré!
Ő hát az a' jó, a' szelíd atya,
Ki minket elhányt mint rossz czenkeket,
'S vadakra bízta hogy neveljenek?
Igen! ki engem falba zárni készült,
Ki a' halálnál szörnyebb kínokat
Olly kedvteléssel tudta mérni rám,
E' szíves ember hát az én atyám,
'S atyád, szegény, feláldozott leány?
Ismérem én őt, ezt a' jó szívet,
Láttam szerelme' villogó tűzében
Mint oszta szánakozva életet,
Melly sokkal inkább gyötrő mint halál!
Érzem ölelgő karja' súlyait:
Hogy össze törjön, már kinyujtva volt.
'S szent a' te szód természet! azt kiáltád:
Ha él atyád, és elvetőd, ez az!
De látni akarom szemtől szembe őt,
Még egyszer látni, aztán nem soha.
Elébe nyujtom ezt a' kis jelet,
Fiúi háladatból megteszem!
Hogy lássa nagyra felserdült fiát,
'S ha hölgyét kéri tőlem, lássa ezt,

Ez a' kis jel felelni fog neki.

REMETE jő.

Ifjú megállj, vesztedbe ne rohanj!
Nem ösmered te még atyád' dühét,
Nem azt az elpusztító háborút,
Mellyett magadra mégý lázítani.
Ki megdühödt, az néma és siket,
Csak karja 's gyilka van, melly ölni kész,
Mihelyt talál, miben megütközik.
'S mi természetlen volna gyilkosul
Fiúnak és atyának vad csatában
Egymás' szívébe kardot mártani,
Hogy a' nyomor 's bűn poklokig lehúzza
Bús élet-sorsotok' bal mérlegét!
Maradj te ifjú védtelen hugodnál,
Őrizd, vigasztald; én atyátokat
Tudósítandom arról, a' mi történt.
'S a' mit ti nem tudhattok, én tudok.
A' büszke, a' hiú, letörve lesz,
Ha látni fogja tettiben magát.
És ez lesz a' legrettentőbb boszú;
Mert szívre, nem csak bőrre 's csontra hat.

KOLTA.

Ki vagy te jámbor ferfiú, kinek
Szelíd és bölcs tanács jó ajkiról?

LÉNKE.

Tiszteljed őtet, bátya, jótevőm,

Ki engem a' vadaktól mente meg,
'S ápolni meg nem szűnt mindekkorig.

K O L T A.

'S ki a' latorral harczolt érttem is?
Mert úgy beszélte rablóm, hogy kemény
Bajt vítt miattam egy nagy rengetegben.

R E M E T E.

Én voltam az, de bú sanyarta kézzel
Nem győzheték, 's így osztakozni kelle.

K O L T A.

Ég áldjon érttn, hogy kettőnk közül
A' gyenge lánykát vetted 's ápolád.
Te légy tovább is atyja atyja ellen;
'S mondd meg, mi férj ő és minő atya!
Én látni nem kívánom, nem fogom,
Félek magamtól 's tőle: karjaink
Olyat tennének, a' mi nem szabad.

Banó félénken jő 's megáll.

De téged a' kor 's bölcseséged ó
Erőszaktól 's ha tennél, idegen
'S nem vérrokonság' bűne. Menj azért
Helyettem el 's te végezd dolgomat.
Kísérjen isten' béke mindenütt!
Hugommal én itt várlak a' tanyán.

R E M E T E.

Maradjon égi áldás rajtatok!

Én nem sokára itt leszek.

Kolta, Lenke. el.

'S ha nem?

Dühös vad ő! majd nem hiszen talán
'S mint csalfa hírvívót, mint árulót
'S első szerelme' vélt megbuktatóját
Megtámadand? De fegyverrel megyek.
Ingyen ne bántson! Mind egy szótagig
Elmondom a' mit meg kell tudnia.
Megért ő már, mint fáján a' gyümölcs,
'S melly őt leszedje, a' kéz én vagyok.

el.

B A N Ó előjön.

Most mondhatom hajh! hogy szegény vagyok.
Férj vette őt imént el, férj után
A' hal szerencse 's én örvendhetém,
Testvére lenni búra szállt ügyében,
Most bátyja jött 's én elmellőztetem.
Fordítsa isten jobbra dolgait:
Én nem busítom itt létemmel őt.
Mint árnya, távol észrevétlenül
Kísérni fogja sorsát szellemem.
El innen, el! hol szükség nincs reánk!
Szív' iskolája, tündér szerelem,
Hamar tanultam által évidet
'S a' mit tudok hajh gyötrelmemre van!

el.

V Á R.

TELEGD I, GERŐ.

TELEGD I.

Távozz' öreg! hűséged szállni kezd
'S természet ellen egy természetű
Gyarló inaddal, melly már roskadoz.
Azt mondod: Lenkét egy jó remete
Mentette meg 's hogy számot ad, ha kérek.
Ki ő? 's ha jó, mért számot adni nem jön?
'S hogyan lehet hogy kémem' híreként
Nőm még is a' pártos' kezébe jött?
Mondod, hogy Lenke' anyja itt vala,
Elkésve a' harcz 's ostromzaj miatt,
'S lélekszakadva titkos hírt hozza,
Hogy Lenke nem leánya, hogy felőle
Tudósítást adand a' remete!
Ki e' titokba burkolt lény? 's miért
Ha ösmer istent és hisz, nem jön el?
Eredj, eredj te félre, jó öreg,
Regélj magadnak 's várd halálodat:
Itt tenni most és nem mesélni kell.
Egy szót se többet illyet, érted-e?

Gerő el, Kuvik jó.

Andor megint! mit hoztál karvalyom?

Te fáradatlan vagy, mint gondolat,
'S hű mint a' leghűbb érzemény. Mi hír?
Jó már a' pártos? hozza hölgyemet?

K U V I K.

Biz' uram, szó a' mi szó, de itt aligha
jól megy a' dolog.

T E L E G D I.

No 's?

K U V I K.

Asszonyunk, úgy látszik nem akar vis-
sza jőni, 's a' fogoly úrfi sem igen biztat-
ja, a' mint messzűnnen kivehettem. Már
igen kételkedem hogy szép szerével megjő.

T E L E G D I.

Te vakmerőn szólsz. Mért nem jőne meg?

K U V I K.

Igaz, vakmerőség meglátni, a' mi tilos;
de én parancsodban jártam, 's most már
nem tehetek róla, ha olyat tudok a' mit
nem kellene. Első meginduláskor erősen
föltevém hogy hallgatok; azonban visszatér-
temkor többet láttam messziről, mint elő-
szőr közelről hallottam.

T E L E G D I.

'S mi volna az, ha nem hazudsz, fiú?

K U V I K.

Ha hűségemben kételkedel uram, inkább hallgatók.

T E L E G D I.

Még alkuszol, rossz szolga? szólj ha mondom.

K U V I K.

A' mint parancsolod. Csak hogy azután ne gondold, hogy én vagyok, a' ki hölgyeddel össze ölelkezett —

T E L E G D I.

Kuvik' nyakát dühösen megragadja.

Fattyú! — de szólj, ki volt a' szemtelen,
Ki azt meré?

K U V I K.

Ha tudnám hogy —

T E L E G D I.

Szajkó fecsegsz? szólj vagy megfojtalak.

K U V I K magában.

Már most úgy vagyok mint a' mese mondja: ha fölveszed is megbánod, ha föl nem veszed is megbánod, az az: ha szólok is baj, ha nem szólok is baj, 's így minden esetre szólni kell.

Telegdihez.

Bocsánatot uram. Rajta leszek hogy mindent kedved szerint tegyek 's noha nem örömet keserítlek, elmondok mindent, mivel

parancsolod. Azt mondják, hogy ügyetlen beszélő vagyok; de veszszenek el, ha hétszer fel nem fogtam a' tört, hogy szívébe döfjem annak a' csavargó pártos fiúnak, kít te elbocsátál. Asszonyunk egy pázsitos dombon ült magányosan 's épen ki akartam bokraimból fejtőzni, hogy hozzá mászszak, midőn a' fiú, melléje szövetkezett 's nyájasan megölelte.

TELEGDI magában.

Érezni kezdem, hogy napom lejárt
'S nincs hátra éjnél 's átoknál egyéb.
Ez nem hazudhat.

Kuvikhoz.

Hogy mondád fiú?
A' pártos ifju át ölelte őt?

KUVIK.

Igen.

TELEGDI.

De asszonyod nem gyáván tűrte azt?
Érezteté hogy illetlenkedik.
Mit szóla, hogy megszégyenítsen őt?

KUVIK.

Mi tagadás benne, uram, épen olly nyájasan vissza ölelte mint megöleltetett. Kissé messze voltam, de úgy tetszik mintha meg is csókolták volna egymást.

TELEGDI.

Ha nem valót beszélsz!

KUVIK.

Akkor fojts meg mint az ürgét, átkozz meg mint az ördögöt, 's üss agyon mint egy veszett ebet. Én szóval nem kereskedem.

TELEGDI.

Oh ő is asszony! asszony és hiú,
És állhatatlan mint a' lenge pelyh;
Nem! bűnre hajló, mint az ős anya,
'S minden gonosznak fészke. 'S én botor!
Másodszor áldozom fel hű szívet.

Kuvikhoz.

De még is, Andor, nem bízattat-e
Az áruló, hogy készüljön haza?

KUVIK.

Sőt, a' mennyire érthettem, azt ígerte neki, hogy messze elviszi innen, hogy együtt fognak élni, 's akkor fogám fel a' tört; de társai hátam megett zajogtak 's okosabbnak véltem meghúzni magamat, 's hírért hozni, mihelyt szabadulhatok.

TELEGDI.

A' czinkos! hah mért át nem döfted őt?
De gyáva ember, 's csak bérszolga vagy,
Különben a' lator nem élne most.
Pokol! te súgtad hogy higgyek neki,

Most ő szivemben dűl és megkaczag,
Hogy martalékját ingyen elviszi.

K U V I K.

Uram, kívánod, hogy ledőfjem őt?

T E L E G D I.

Még kérdezed, kárhirdető madár?
Mi jót hozál, mióta lesni jársz?
Itt állok szomjan mint az áldozat'
Égő oltára, kínom' lángi között,
'S csak egy csep vér sincs, melly enyhítene!

K U V I K.

Hallottam a' mit tudni 's tenni kell.

el.

T E L E G D I.

Az áruló! hogy elhitethetett
'S én balgatag! még vissza vártam őt,
Holott ha dammal útját állhatám:
Most nem tiporna boldogságomon!
De a' mit elmulattam, megteszem.
Közelg az éj, de annál jobb: az éjhez
Illő az, a' mit tenni készülök.
Csak még ez egyszer add kezemre, sors.

indúl, a' remete jó.

R E M E T E.

Telegdi, állj meg! óránk érkezett,
Hogy számot adjunk és vegyünk viszont.

TELEGDI.

Ki tart föl engem? itt vagy remete?
Hölgyáruló, csak téged vártalak.

REMETE.

Igen! te az vagy, kit keresni jöttem,
Dühödből sejtem, hogy Telegdi vagy.

TELEGDI.

Te csúfolódol, félbarát? vigyázz,
Ez a' düh még károddá is lehet.
Vagy nem te vitted innen nőmet el?

REMETE.

Én vittem el, de jó kézben hagytam.

TELEGDI.

Rabló kezekben, szemtelen!

REMETE.

Nem úgy!

Csak vess határt az indulat' hevének.
Vagyon neked még olly mit mondanom,
Mitől dühödni és szaladni fogsz.

TELEGDI.

Pokol 's halál! 's te szólsz illy vakmerőn!
Nem hölgyemet rablád-e tőlem el?
Ót add elő, vagy —

REMETE.

A' többit hagyd, Telegdi.

Nem újak előtttem gondolatjaid,
Mint a' hiúznak kölyki, mind hasonlók

Egymáshoz: ádázak, vérszomjazók.
De mindezekről én nem rettegek.

TELEGDI.

Te! és ki vagy te, álnok ismerős?
Ne ingerelj; mert elfelejthetem,
Hogy kímélettel tartozom ruhádnak.

REMETE.

Ruhámnak? az sok egy Telegditől!
'S kímélsz-e embert? lelket? életet?
De úgy van! e' ruhát kímélheted,
Mert tennen adtad gyász ajándokul,
Mindaz nyomornak 's kínna érzetével,
Melly eskütársúl hozzá kötve van.
Igen, Telegdi! tőled bírom azt,
Ezen koporsóját a' szívörömmnek,
E' szemfedélt az elhalt kedv fölött.
Hozzam csak ezt fel vádúl ellened,
'S te kárhozol, ha égrokon vagy is.

TELEGDI.

Hah tolvaj! 's ezt szemembe mondhatod?

REMETE.

Tolvaj! 's ki vagy te? nézd meg magadat.
Magadat tekintsd meg jól; de nem tükörben,
'S nem e' szemekkel; mert hivalkodó
Mint tükröd, úgy szemed: nagy és deli,
Hős termetet szemlélsz te így; nemes,
Erénytől elfanúlt ábrázatot

Főúri kénytől fenn költ homlokával,
Melly mindent elfeled, csak nem soha
A' büszkeséget, mely rá írva van.
Ne ezt tekintsd: kebled' mélyébe nézz;
'S azon szemeddel, mellyet lélek ad,
Tekints magadba 's nézd meg ott, ki vagy.
Vallasd meg és hallgasd ki magadat;
De nem megint e' dörgő szózatoddal,
Mellyel parancsolsz jobbnak, mint te vagy,
'S ne e' füleddel, mely hizelkedést vár,
'S igaz-'s valónak rég bezárva van;
Beszélj magaddal csendben, mint a' sír,
Midőn magad vagy, puszták' éjeként,
'S midőn a' lélek' titkos húrjait
Az öntudatnak ujja illeté,
Hallgasd ki akkor valló lelkedet:
'S egy olly sugalmat hallandsz, mely neked
A' fergetegnél borzasztóbb leend:
Te veszni hánytad tennen véridet.

TELEGDI megdöbbenve.

Ember, hazudsz! ki mondta azt neked?

REMETE.

Elölted a' jó, angyal szívű nőt!

TELEGDI dühvel.

Hah ál barát! ha az vagy, a' kinek
Gyanítalak.

R E M E T E.

kibontakozik felruhájából.

'S ha az vagyok ?

T E L E G D I.

Tanár !

Hah szállj pokolra, honnan származál !

hirtelen átdöf, a' remete lerogy.

Nem fogsz te tőlem több nőt elrabolni,
Nem fogsz szivemben dúlni, csalfa gyík.

Hálám neked, boszúnak istene !

Hogy megrontómat végre föllelém.

Ez volt a' féreg, melly emészte rajtam,
Melly rágta titkon boldogságomat.

R E M E T E fölemelkedve.

Alávaló és gyáva vagy, Telegdi.

Sziklákba fentem régi kardomat,

Hogy mint vitézzel megvíjak, ha kell,

'S te orgyilokkal ejtesz el. De ez

Nem a' legszörnyebb vétked ellenem ;

Jobbik felemnek rég halált adál,

'S e' félhalál nem fáj úgy, mint amaz.

De halljad a' mit mondok ; a' haló

Nem fog hazudni : hölgyed tiszta volt,

'S kiket kihánytál, tennen gyermekid.

T E L E G D I.

Ember, ne kísérts istent. A' világ'

Örökletére ! melly felé sietsz,

Vond vissza szódat; ím én megbocsátok.
Jaj jaj! nekem ha mind e' bal szerencsét,
En bűneimnek súlya tette rám!
Tanár, az üdv és kárhozat' nevében!
Én megboesátok, csak beszélj valót.

R E M E T E.

Kevés az, a' mit én még mondhatok,
És a' mit mondtam, vissza nem vonom.
Te bűnös ember 's lélekgyilkoló vagy.
És megbocsátasz? én is; élve nem;
Ha halni jósz, igen. Mondd esküdet,
Hogy élve innen el nem mégy, 's bocsánat,
Bocsánat még az égtől is neked!

T E L E G D I.

Szivetlen ember! mért kívánod azt?

R E M E T E.

Nem esküszöl?

erőködéssel fölemelkedve.)

hát élj meg átkaid között,
Mennél tovább és mennél kínosabban!
Nincs halni kedved? élj, de tudd meg ezt:
Ki rád ütött a' várban, ten fiad,
'S Lenkének apja, 's bűnös férje vagy.
Telegdi a' te gyilkod jól talált:
Meglátogatlak éjfélkor, ha élsz.

meghal.

TELEGDÍ.

Mit zúgsz te fel haldokló szörnyeteg?
Te halva rettentőbb mint élve voltál!
Ha még csak egy sohajtatod van is,
Mondd meg nekem — de több hír kell-e még?
Világ hat, a' legborzasztóbb világ,
Lelkemre, 's mint az éjbe tévedett,
Kit égő háza' lángja hí haza,
Látok; de nyílt ösvényem kárhozat.
Oh elveszett én, most értem Gerőt
'S az özvegy' kába suttogásait.

székbe veti magát, szünet után fölkel.

De hátha csalt? mert ördög ember is van
'S ez mindeneknél ördögebb lehet.
Rég gyűlölöm és eskütt ellenem:
Költötte a' hírt? nem hajh! nem lehet!
Oh mért pogánynya lenni nem tudok
Hogy megtagadnám e' szörnyű hitet;
Nem hinni mért most egyszer nem tudok,
Csak egy kis perczig, csak mig élhetek —
'S az nem soká tart. Mondjátok, nem úgy van,
'S én élni nem fogok. Te halld Tanár,
Az ég' urára esküszöm neked,
Hogy itt döfendem által e' szívet,
Csak monddjad, ints, csak jelt adj, hogy nem
úgy van.
Nem hallja hajh! de hűlt vonásain

Ott áll az engem rémitő igen!
Tanár, te megtoroltad sérvidet!
Te nyugszol, 's bennem egy pokol lobog:
Halálnak híják a' mi téged ért,
Nevezhetetlen kín az én bajom.

De egy fiam van, nem ^{szünet.}mondotta-e?
'S úgy rémlik, szolgám őt megölni ment.
Ha megteendi, én porrá töröm!
De ez már képtelenség. — Elmegyek,
Megmentem őt. — Bár ennek, a' ki itt
Nyújtózva fekszik, nem hiszem szavát;
De meg ne haljon a' fiú azért.
Délczeg; de ifju még 's ez nem hiba;
Nem! ő halálra nem méltó; noha
Én e' halottól nem hiszem fiamnak,
De szánom őt, mert ál utakra tért,
'S nemes tűzéből szép erény ragyog ki.
Fiammá vészem őt, bár ennek itt
Szót sem hiszek, nem semmit is; de ő
Ne haljon! addig járók, mig nyomát
Fel nem találok. Andor meg ne öld:
Irtóztató lesz értte haragom.
Irtóztató! ^{elrohan.}

E R D Ő.

Remetelak' tája. Szabad téren egy új sírhalom, mellynél egy felől Lenke térdepel leborulva, mögötte Brigitta áll társnéival, más felől Vid gyászlobogós kopjára támaszkodva; hátrább mind két felől fegyveres nép, távolabb Telegdi.

BRIGITTA.

Kelj bú' leánya, hagyd a' bánatot:
 Hitünk' tanácsa, mérsékelni bút,
 Mint vígadalmat. Ég' menyasszonya,
 A' földiektől vond el szívedet,
 'S fordítsd az égre, mellyhez esküvél.
 Fogjátok karra jámbor hűgok őt,
 Egészen el van bújában merülve.

LENKE a' sirt ölelve.

Ne tépjetek fel, ah ne bántsatok,
 Bátyám' kiontott vérén nőttem én,
 Én gyászvirág; itt hagyjatok meg engem:
 Legjobban illem sírhoz és halálhoz.

BRIGITTA.

Jer, jer leányom, már borúl az éj,
 'S még messze út vár bennünket. Hiszen
 Te telhetetlen vagy búgondjaidban.
 Önként ölébe dőlsz a' fájdalomnak,
 Melly úgy is felkeres, fölemeli.

Most hű karunkra jer,

Nem olly kemény az, mint a' bánaté
'S el nem hagyand, bár milly bajodban is.

LENKE.

Hát menni kell? ah szívem itt marad,
S mint a' keserves földbe tett gyökér,
Nekem fanyar kint, 's bánatot teremve,
Mind mélyen, és mélyebben száll alá,
Mig el nem éri, a' kivel rokon.
Oh bátya, bátya, minket ikrekül
Haragja' napján alkotott az ég!

elvezettetik.

VID utánok nézve.

Inséges asszony, tenger a' te búd!
Kivetted a' gonoszból részedet,
Ha élned század évig jutna is.
'S te itt alatt, meggyilkolt ifju társ,
Pihenj porodban; nem siratlak én
És nem fohászkodom; de gyilkosod
Ezen kezemtől vette a' halált.

a' sirhalomra tűzi a' kopját.

Szobor nem álland a' te sírodon,
Nem épül rajta gyászos rovatal;
Dísz rosszul illnék bal történetidhez;
De álljon itt a' zászlós kopjaszál,
'S jelentse bajnok ifjuságodat;
Függjön le róla e' kis néma jel,
E' mostohán fél 's fősvény érczű szív:

Ki megtalálja, sejtse meg, hogy itt
Egy elvetett fiúnak sírja van.

a' csapathoz.

Megtettük a' mit bús tisztünk hagyta
És a' barátság' indulatja kért;
Széledjetelek nyugonni társaim.
Sírt hagyva, 's bús emléket víve el,
Hajnal' derültével megindulunk
'S itt hagyjuk a' tájt, melly kárunkra volt.

a' katonák szét mennek 's elvonúlnak, Vid egy darabig utánok,
majd a' szín' végén köpönyegébe burkolva egy törzsökre leül, 's
kardjára támaszkodván elszúnyad. Telegdi, ki a' sír körüli jele-
net' végét távolról nézte, előlép.

TELEGDI.

Ez hát a' sír, hol áldozottaimnak
Parancsom által elhúnyt egyike?
Ez a' mohó gödör, melly életem'
Reménye' végsugarát elnyelé?
'S megérnem adták azt a' végzetek,
Hogy kétszer össze gázolt vérimen
Én tartsam a' gyászt és halotti tort.
Megtartom azt im, és e' kardomat,
Mellyel szivemre sujtandok, letűzöm
A' föld' porába, hol megölt fiam
Engeszteletlen nyugszik vériben.
Nem czifra szókkal mondok én panaszt:
Körülem e' vadon 's e' rémes éj

Nem hallgatók, kik ollyat várjanak.
Még is beszélni vágyok és fogok,
Hogy vissza zengjen a' kőkeblű szirt,
'S kétszerte halljam a' panaszt magam:
Gyötrő panaszban van még örömem!
De mind ezekre a' sír nem felel,
Csak azt jelenti némán, hogy hasonló
Gyász nincs a' földön 's nincs több kárhozat,
Mint mellynek súlya fekszik lelkemen.
Miért szerencse nem hagyál szegénynek
Születni, mért az angyalnő helyett
Gonoszt nem adtál, kinzót, éktelent?
Ajándokod mért voltak ikreim,
Hogy mindezekből égi kéj helyett
Pokolkeservet alkossak magamnak?
Én gyilkolám mind 's rontám őket el!
De hallom, rémes éjfél, jöttödet
'S most rajtam a' sor menni, mint lementek,
Kik jobbak voltak százszor; mint magam.

Tanár' szelleme elhuzódik Telegdi előtt, azt maga után intve,
's a' mélység' közelében megáll. Telegdi ijedve fölugrik a' sír
mellől. Vid a' csörrenésre felébred, 's felkél.

V I D.

Ki az, ki a' borongó éjszakában
E' puszta síron tart rideg tanyát?

TELEGDI az intő szellem után eredve

Ki vagy te éjfél' bolygó gyermeke,

Ki rám kitárod véres kebledet?
 Hah szellemek' legrettentőbbike,
 Te vagy, kitől reszketnek izmaim,
 Te vagy, kitől felborzadosz hajam.
 Élet-halállal tartozom neked.
 Szólj, mit kívánsz, mi tölti kedvedet?

a' szellem maga után inti 's folyvást a' mélységhez húzódik.

V I D.

Ez ember örült, a' gödörre tart,
 Hol rá halálos mélység tátogat.

T E L E G D I.

Megállj! megállj! ha bajvivásra hísz,
 Egy bajvivással tartozom. Ne öltsd,
 Ne nyújtogasd ki száraz jobbodat,
 Hiába, 's gúnynyal fel ne ingerelj.
 Ím én megyek, ha poklon által is.

A' szellem a' mélység fölött elhúzódik, Telegdi után.

V I D.

Ember megállj, ha lelked 's istened van!
 Száz ölnyi mélység, melly előtted áll.

T E L E G D I.

Hah gyáva hívogatsz, 's megállni félsz?
 Mért villogatsz orgyilkot kard helyett?
 Menj, menj, ne híj úgy; csak vezess, megyek.

V I D.

Hiába szólok, nem hall, nem figyel.

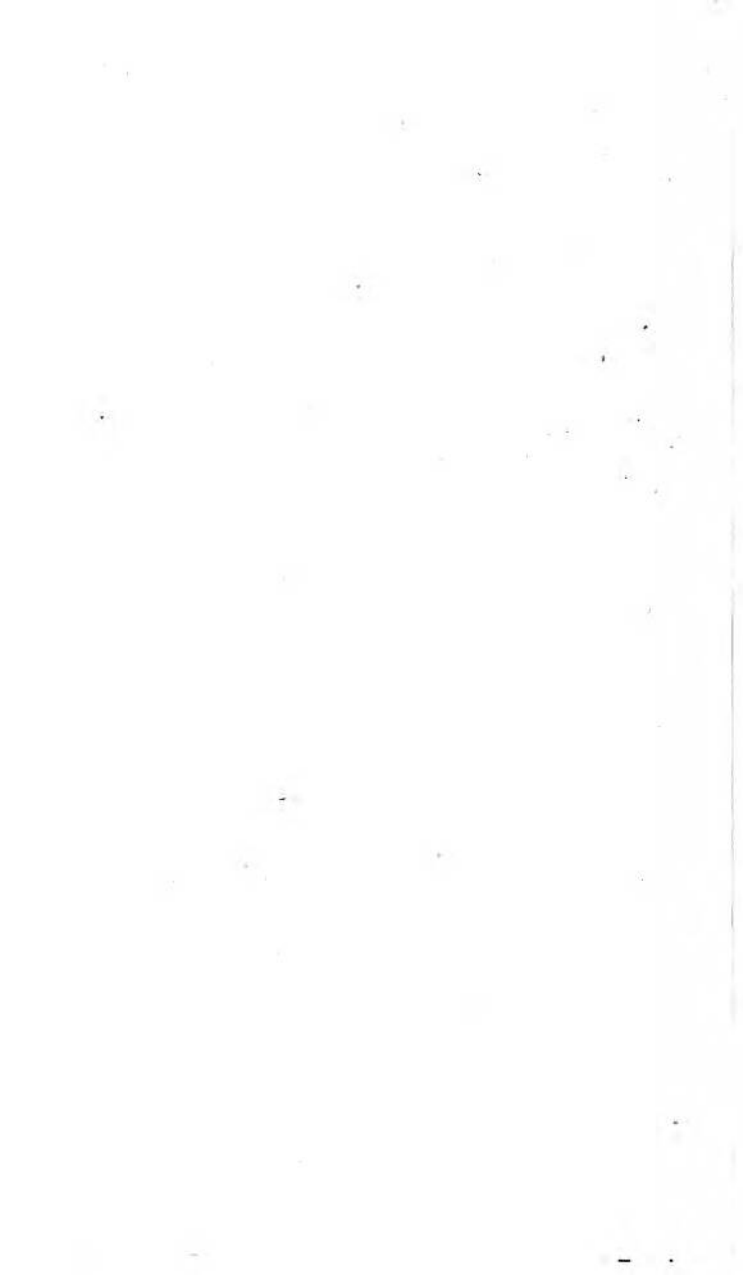
'S már a' riasztó örvényszélen áll!
Ember megállj, vagy szörnyet halni mégy.

TELEGD I.

Nem nézhetem fenyítő jobbodat.
Megyek, megyek; csak járj elől, megyek.
még egyet lép 's a' mélységbe zuhan.

V I D.

Bocsáss meg ég, ha vétkezett, neki!
Lement, a' honnan fel nem jó soha.

TUDNIVALÓK.

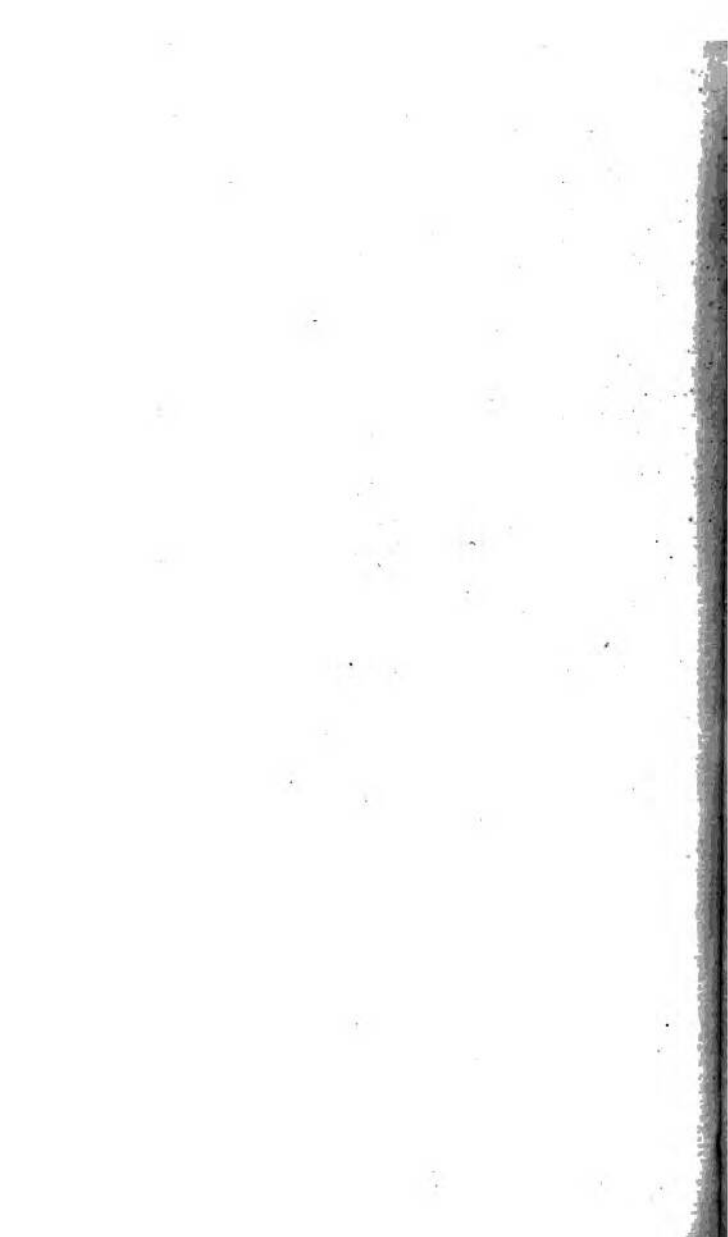
1. A' m. t. társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' benne követett nyelvszabályokról, sem írásmódról, sem végre akárminemű nyelvet 's írást illető elvekről; egyedül arra kívánt a' kéziratok' bírálataiban ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész egy vagy más tekintetből ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

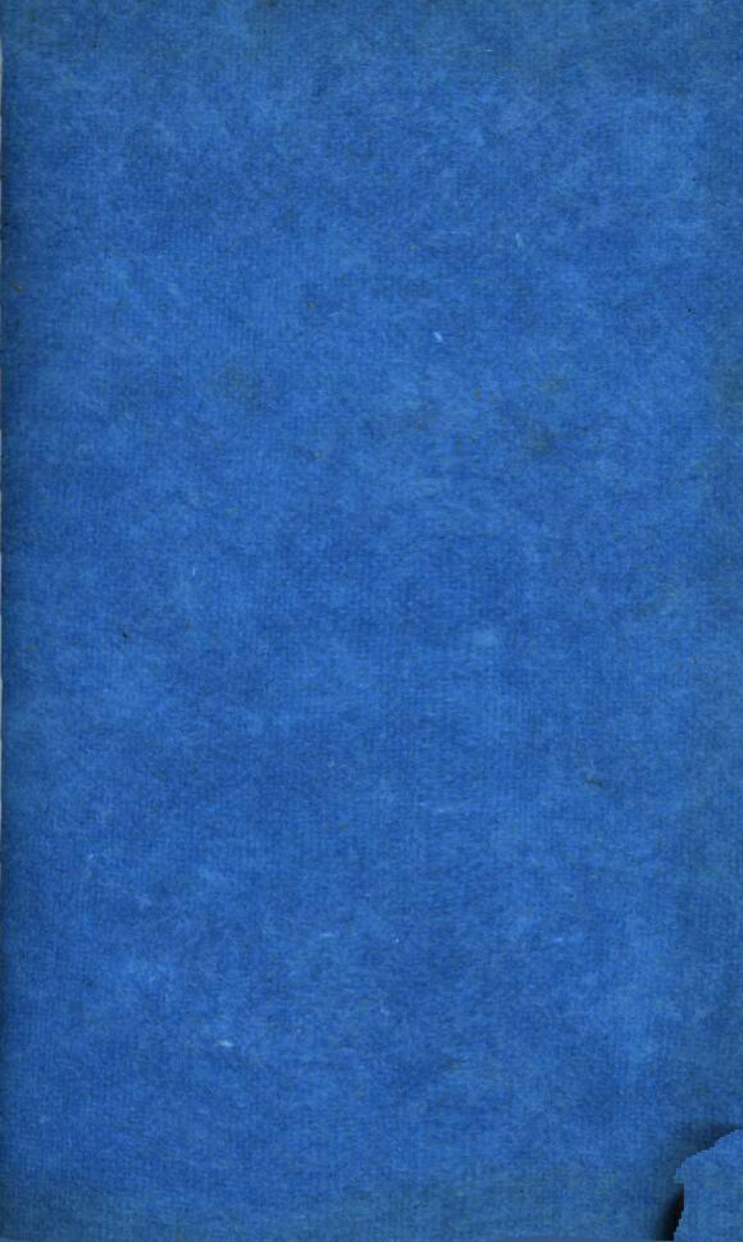
2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokata' társaság fejenként és egészben, ezt: u. m. V é r n á s z - t, melly az 183²₅beli drámai jutalomhirdetésre érkezett 10 kézirat közül való, a' 4d. nagygyűlés, az, ezen verseny-munkák' megbirálására külön kinevezett küldöttség' írásbeli ajánlása szerint méltatta első jutalomra, és sajtó alá.

3. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez, VIII-d. szám u.

A' m. t. társaság' határozata szerint

Döbrentei Gábor m. k.
Titoknok.

Österreichische Nationalbibliothek

